

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra občanského práva

Ochrana dobré pověsti právnické osoby

Diplomová práce

Eva Kolářová

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Petr Šustek, PhD.

Praha, červen 2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1. června 2012

Eva Kolářová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala JUDr. Petru Šustkovi, PhD. za vedení mé diplomové práce a poskytnuté rady.

Dále pak děkuji všem, kteří mi v průběhu psaní mé diplomové práce byli nápomocni, zejména pak mé rodině a nejbližšímu okolí.

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Historický vývoj	6
2.1. ABGB	6
2.2. Úprava v československém právním řádu do roku 1989	7
2.3. Období po roce 1989.....	8
3. Ochrana osobnostních práv fyzické osoby	8
4. Právnícká osoba v občanském právu	12
4.1. Obecně o právníckých osobách	12
4.2. Ochrana názvu právnícké osoby	14
5. Ochrana dobré pověsti právnícké osoby podle občanského práva	16
5.1. Úprava v občanském zákoníku	16
5.1.1. Stávající úprava – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník	16
5.1.2. Nový občanský zákoník.....	17
5.2. Dobrá pověst	20
5.2.1. Definice dobré pověsti	20
5.2.2. Vznik a trvání dobré pověsti	22
5.3. Zásah do dobré pověsti právnícké osoby	24
5.3.1. Definice zásahu do dobré pověsti	24
5.3.2. Okolnosti vylučující neoprávněnost zásahu do dobré pověsti	27
5.3.2.1. Svolení právnícké osoby k zásahu	27
5.3.2.2. Tzv. zákonné licence.....	28
5.3.2.3. Výkon jiného subjektivního práva	28
5.3.2.4. Plnění povinnosti stanovené zákonem.....	32
5.3.2.5. Pravdivost tvrzení	34

5.4. Soudní ochrana dobré pověsti.....	38
5.4.1. Příslušnost soudů	38
5.4.2. Aktivní a pasivní legitimace	41
5.4.3. Prostředky soudní ochrany proti neoprávněnému zásahu.....	45
5.4.3.1. Žaloba zdržovací – upuštění od neoprávněného zásahu	46
5.4.3.2. Žaloba odstraňovací – odstranění trvajících následků neoprávněného zásahu.....	47
5.4.3.3. Žaloba satisfakční – poskytnutí přiměřeného zadostiučinění	48
6. Komparace s jinými právními řády	53
6.1. Německá úprava	53
6.2. Rakouská úprava.....	57
7. Ochrana dobré pověsti právnické osoby podle jiných právních předpisů	61
7.1. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.....	62
7.2. Zákon č. 46/2000 Sb., tiskový zákon.....	63
7.3. Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání.....	65
7.4. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník	66
8. Závěr	68
Seznam zkratk	72
Seznam literatury	73
Abstract.....	80
Resumé.....	82

1. Úvod

Tématem mé práce je ochrana dobré pověsti právnické osoby. Toto téma je zaměřeno na soukromoprávní úpravu této problematiky v občanském zákoníku. Důvodem, proč jsem si zvolila právě toto téma, je, že se jedná o zajímavou a praktickou problematiku, a zároveň o úpravu relativně mladou, která je zastíněna ochranou osobnosti fyzických osob a které není věnována v literatuře větší pozornost. V posledních letech vzrůstá počet existujících právnických osob, stejně jako je díky rozvoji nových technologií stále snadnější získávat nové informace. S tím však také roste počet příležitostí, při kterých je možné zasáhnout jak do osobnostních práv fyzických osob, tak stále častěji i do práva na dobrou pověst osob právnických. Zejména média často prahnou po senzaci a zveřejňují nejrůznější tvrzení, často i bez ověřování jejich pravdivosti, a ještě častěji bez ohledu na možné důsledky jimi zveřejněných údajů pro jiné subjekty. Je nezbytné podotknout, že důsledky, které plynou pro právnické osoby z případných zásahů do její pověsti, mohou často mít i charakter existenčního ohrožení.

Teorií je velká pozornost věnována ochraně osobnosti fyzických osob, toto téma je i velmi medializované a vžité do povědomí velké části neprávnické veřejnosti. Jiná situace je u ochrany „osobnostních práv“ právnických osob, tedy zejména její pověsti. Většina publikací se omezuje na striktní vymezení toho, že daná problematika existuje, kde je zakotvena, jaké jsou prostředky obrany, popř. co se rozumí dobrou pověstí. V žádném případě však není problematika rozebírána jakkoli obšírně. Ani u povědomí neprávnické veřejnosti neuspějeme lépe, povědomí o občanskoprávních možnostech ochrany dobré pověsti či o tom, jaká „osobnostní“ práva by měla být u právnických osob chráněna, je v této oblasti nízké. I z těchto důvodů budu při své práci vycházet především z judikatury, zejména v části problematiky zásahu do dobré pověsti často i judikatury zabývající se ochranou osobnosti, neboť se domnívám, že s přihlédnutím k určitým specifikům, které odlišují právnické osoby coby umělé výtvořky práva od osob fyzických, lze analogicky tuto úpravu použít i na ochranu dobré pověsti právnické osoby, a to zejména právě u neoprávněného zásahu a okolností, které jej vylučují. Vedle judikatury v této práci dále vycházím z komentářů k zákonům, zejména k zákoníku občanskému, a také z jednotlivých publikací a článků, věnujících se problematice ochrany dobré pověsti a problematice ochrany osobnosti fyzických osob.

V této práci se pokusím popsat, co je to dobrá pověst právnické osoby, za jakých podmínek je dána a kdy již nemůžeme o dobré pověsti hovořit. Z hlediska ochrany dobré pověsti právnické osoby je však nejdůležitější definovat pojem zásahu, jakým jednáním a jakou formou může být způsoben. V souvislosti s tím je nezbytné definovat, které okolnosti způsobí, že zásah nebude neoprávněný, zejména při kolizi s jinými právem chráněnými zájmy, jakým je např. svoboda projevu. V praxi je právě tato problematika jádrem sporu, kdy se obžalovaný snaží prokázat, že tvrzený zásah do dobré pověsti nebyl dán či nebyl neoprávněným, zejména z důvodu existence některé z okolností vylučujících neoprávněnost zásahu. Proto považuji za nezbytné podrobněji popsat, jaké jednotlivé skutečnosti způsobí, že zásah není neoprávněný, a na druhé straně, kdy již nelze tolerovat určité jednání a je nezbytné jej označit za neoprávněný zásah.

Dále se věnuji problematice možností obrany při případném neoprávněném zásahu do dobré pověsti právnické osoby. Pozornost dopadá především na speciální prostředky ochrany, které jsou uvedeny v § 19b odst. 2 obč. zák., tedy prostředky ochrany soudní. V této souvislosti vyvstává několik problematických otázek, které byly v posledních letech řešeny judikaturou i právní teorií. Jedná se v první řadě o otázku věcné příslušnosti soudů v prvním stupni, kdy v minulosti nebyla shoda, zda jsou příslušnými prvoinstančními soudy krajské či okresní soudy. Další problematikou, která dělila teorii, byla problematika peněžitého zadostiučinění, především otázka jeho přiznání, i pokud by se jevílo jako přiměřené pouze zadostiučinění morální. Obě tyto otázky se v práci pokusím zhodnotit, popsat vývoj této problematiky a dospět k současnému uznávanému stavu. V neposlední řadě se v této práci zabývám i problematikou aktivní a pasivní legitimace, která nemusí být vždy tak zřejmá, jak se na první pohled jeví.

S ohledem na nedávné přijetí nové soukromoprávní kodifikace, tedy nového občanského zákoníku, se v této práci budu také věnovat úpravě ochrany dobré pověsti v novém zákoně, a to v porovnání se současnou úpravou. Současnou úpravu zároveň porovnáám s úpravou zahraniční, a to s úpravou německou a rakouskou. Tyto dvě úpravy považuji ve vztahu k českému právnímu řádu za důležité, ať již z hlediska historického vývoje na našem území, tak i z hlediska použití BGB i ABGB coby předloh pro novou občanskoprávní kodifikaci.

Pro ucelení problematiky také ve stručnosti nastíním úpravu ochrany dobré pověsti, kterou poskytují jiné právní předpisy, ať již soukromého či veřejného práva. Jedná se o speciální úpravu obchodního zákoníku ohledně nekalé soutěže, dále možnosti uveřejnění odpovědi a dodatečného sdělení podle tiskového a mediálního zákona a v neposlední řadě o trestní zákoník, který postihuje závažnější formy zásahů do dobré pověsti.

2. Historický vývoj

Historický vývoj ochrany dobré pověsti právnické osoby souvisí se samotným vznikem právnických osob. Přestože se právnické osoby, coby sdružení osob či majetku, vyskytovaly již v dávné minulosti (právnické osoby rozpoznávalo např. římské právo, kdy Římané takovéto osoby nazývali „*personae vice fungitur*“ – působící jako osoby, existující na místě osob¹), teoretické pozornosti dosáhly právnické osoby až v souvislosti s rozvojem obchodního práva. K tomu dochází v 19. století a postupně jsou do nově vznikajících kodexů začleňována jak práva související se vznikem právnických osob, tak ochrana jejich materiálních i imateriálních práv.

2.1. ABGB

Dne 1. června 1811 byl císařským patentem pro území habsburské monarchie, vyjímaje země koruny uherské, vyhlášen kodex občanského práva, *Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch*. Tento kodex byl účinný od 1. ledna 1812 až do rozpadu habsburské monarchie. Nástupnické státy následně tento rozsáhlý kodex převzaly do svých právních řádů, v některých dokonce platí dodnes (Rakousko, Lichtenštejnsko).

ABGB v § 1330 zakotvil právo na náhradu škody tomu, komu byla urážkou na cti způsobena: *Byla-li někomu urážkou na cti způsobena skutečná škoda, nebo ušel-li mu tím zisk, jest oprávněn žádati za náhradu. To platí také, rozšiřuje-li někdo skutečnosti, jež ohrožují úvěr, výdělek nebo budoucnost někoho jiného, a věděl-li nebo musil-li věděti o jejich nepravdivosti. V tomto případě lze žádati také za odvolání a jeho uveřejnění. Za sdělení neverejně pronesené, jehož nepravdivost sdělující nezná, neručí, měl-li na něm on nebo příjemce sdělení oprávněný zájem.*

Toto ustanovení se sice týkalo osoby fyzické, nicméně podle § 26 ABGB, věty druhé, se osobám právnickým dostávalo zpravidla stejných práv jako osobám fyzickým (*Naproti jiným osobám používají dovolené společnosti zpravidla stejných práv jako jednotlivé osoby.*), tudíž se analogicky použila výše zmíněná úprava i pro osoby právnické.

¹ URFUS, Valentin, SKŘEJPEK, Michal, KINCL, Jaromír. *Římské právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995. 80 s. ISBN 80-7179-031-1.

2.2. Úprava v československém právním řádu do roku 1989

Jak již jsem zmínila výše, nově vzniklá Československá republika převzala občanskoprávní úpravu bývalé monarchie do svého právního řádu. Stalo se tak zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení státu Československého. Přestože započaly práce na rekodifikaci občanského práva, tyto snahy nebyly úspěšné a převzatý zákoník tak na území Československa platil až do roku 1951.

Všeobecný zákoník občanský ovšem nebyl jediným předpisem, který dával možnost ochrany dobré pověsti. Z dalších zákonů lze uvést zákon č. 108/1933 Sb. z. a n., o ochraně cti, který znal čtyři druhy deliktů, a to urážku, pomluvu, utržení na cti a výčitku z trestního stíhání či trestu. Zákon o ochraně cti v § 5 výslovně uvedl *korporace zákonně uznané* coby subjekty požívající ochrany cti podle zákona. Na tomto místě je však nutné podotknout, že se jednalo o normu výlučně trestněprávní, nikoliv občanskoprávní, jak by mohl napovídat její název. Výše popsané jednání se trestalo peněžními pokutami a vězením. Až na výjimky však bylo možné tyto trestné činy stíhat pouze na základě soukromé žaloby osoby, které bylo popsáním trestným činem ublíženo na cti.²

Dalším ze zákonů, který je třeba zmínit, je zákon č. 6/1863 ř. z., o tisku. Zákon o tisku zakotvoval právo na uveřejnění opravy takové zprávy zveřejněné v periodickém tisku, která se dotýkala jak fyzické, tak právnické osoby.

Následný vývoj, který byl silně ovlivněn politickým smýšlením, přinesl v oblasti občanského práva významné změny. Především byl v roce 1950 přijat zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1951 a který zrušil část předpisů v oblasti občanského práva dosud platných. Mezi nimi pak především značnou část všeobecného zákoníku občanského, dále pak např. i zmiňovaný zákon o ochraně cti.

Samotná úprava dobré pověsti právnické osoby nebyla v občanském zákoníku zmiňována, zákon upravoval v § 22 pouze právo na ochranu jména občana a názvu právnické osoby (*Je-li někdo zkrácen ve svých právech tím, že někdo jiný neprávem*

² TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 13 s. ISBN 80-7201-297-5.

*užívá jeho jména, příjmení, názvu nebo krycího jména, může se domáhat, aby od toho bylo upuštěno).*³

V polovině 60. let došlo k přijetí zákona č. 40/1964 Sb., tedy nového občanského zákoníku, který u nás s podstatnými a četnými změnami platí dodnes. Nový zákoník přinesl změny v oblasti osobnostních práv fyzických osob, v oblasti práv právnických osob však žádné změny nepřinesl.

2.3. Období po roce 1989

Po listopadové revoluci roku 1989 dochází k demokratizaci společnosti a s tím i k podstatným úpravám v právním řádu. V roce 1990 dochází k zásadní novelizaci občanského zákoníku pro oblast osobnostních práv fyzických osob. Zcela nově bylo umožněno požadovat za újmu na osobnostních právech peněžitou náhradu.

V roce 1992 pak přichází zásadní novela pro oblast ochrany dobré pověsti právnických osob, spočívající v přidání nových ustanovení, a to § 19a až 19c obč. zák. Úprava přiznává právnickým osobám pro případy neoprávněného užití názvu právnické osoby či zásahu do dobré pověsti právnické osoby právo domáhat se u soudu zdržení se závadného jednání a odstranění závadného stavu, stejně jako možnosti dožadovat přiměřeného zadostiučinění, a to i v penězích.

Následný vývoj této oblasti je, a to především pro strohost úpravy, značně ovlivněn rozhodovací praxí soudů, a to především judikaturou Nejvyššího soudu České republiky.

3. Ochrana osobnostních práv fyzické osoby

Problematika ochrany osobnostních práv fyzické osoby velice úzce souvisí s ochranou dobré pověsti právnické osoby. Již z pohledu na ustanovení zákona je patrné, že úprava ochrany dobré pověsti je do jisté míry obdobná ochraně osobnosti, samozřejmě se svými specifiky. Ochrana osobnosti je ovšem širší a i její úprava je více rozpracovaná. Zároveň existuje větší množství judikatury a literatury ve věcech ochrany osobnosti.

³ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 14 s. ISBN 80-7201-297-5.

V tomto ohledu se domnívám, že některou literaturu či judikaturu lze zároveň použít i pro oblast ochrany dobré pověsti právnické osoby.

Ochrana osobnosti je upravena v § 11 an. obč. zák. Rozumí se jí občanskoprávní ochrana ryze osobních, resp. osobnostních práv, nazývaných též všeobecnými osobnostními právy.⁴ Všeobecné osobnostní právo patří nerozlučně každé fyzické osobě jako individualitě a suverénu (rys všeobecnosti). Jeho předmětem jsou nehmotné hodnoty lidské osobnosti v jejím celku, neboli v její fyzické (tělesné) a morální jednotě (rys osobnostní).⁵

Na rozdíl od osob právnických, má ochrana osobnosti svůj základ v Listině základních práv a svobod v čl. 6, čl. 7 a především v čl. 10. Práva obsažená zde jsou chráněna rovněž mezinárodním právem, a to především Úmluvou o ochraně lidských práv a svobod, Úmluvou o biomedicině či Úmluvou o právech dítěte.

Problematika integrity fyzické osoby dále úzce souvisí s celou řadou dalších právních odvětví, zejména pak s právem ústavním, správním, tiskovým, trestním, apod.

Jak již jsem uvedla výše, ochrana osobnosti je upravena v § 11 an. obč. zák. Zákon v tzv. generální klauzuli na prvním místě chrání lidský život a zdraví, dále pak občanskou čest, lidskou důstojnost, soukromí, jméno a projevy osobnostní povahy. Chráněna je tedy tělesná i duševní nedotknutelnost.

Jednotlivé složky ochrany osobnosti nemohou být považovány za samostatně stojící, neboť obsah práv z nich vyplývajících se mnohdy překrývá a uplatňování jedné z nich může být zároveň podmíněno uplatněním jiné. V tomto ohledu mluvíme o tzv. nedělitelnosti osobnostních práv. *Rozsah ochrany všeobecných osobnostních práv pak může mít v některých případech kolizní povahu s jinými chráněnými hodnotami a statky, a to zejména se svobodou projevu (například výkon práva kritiky napadající čestnost fyzické osoby), právem na soukromí a ochranu jména (například zveřejňování dlužníků bez jejich souhlasu), právem na informace, případně také s právem na samosprávnost*

⁴ KNAPPOVÁ, Marta, ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, et al. *Občanské právo hmotné I.* 4. vydání. Praha: ASPI, 2005. 231 s. ISBN 80-7357-127-7.

⁵ KNAP, Karel, ŠVESTKA, Jiří, JEHLIČKA, Oldřich, et al. *Ochrana osobnosti podle občanského práva.* 4. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2004. 17 s. ISBN 80-7201-484-6.

*některých institucí. Tyto rozpory pak musí být řešeny výkladem, a to obvykle výkladem ústavně konformním.*⁶

Právo na život a zdraví v sobě zahrnuje širokou ochranu, poskytovanou již od prenatálního vývoje, v průběhu života a trvá i po smrti člověka. Chráněna je tělesná integrita a nedotknutelnost fyzické osoby. Tato úprava je dále upravena např. v předpisech na ochranu spotřebitele či předpisech upravujících poskytování zdravotní péče.

Cílem ochrany občanské cti (v pojetí Listiny základních práv a svobod osobní cti) a lidské důstojnosti je ochrana psychické součásti osobnosti člověka. *K zásahu do těchto práv tak může dojít například sdělením nepravdivých údajů o konkrétní osobě (o její rodině či o jejím rodinném a soukromém životě atp.) na veřejnosti, čímž taková nepravda je objektivně způsobila značnou měrou ohrozit dobrou pověst, čest, vážnost, jméno a důstojnost ve společnosti, nebo narušením soukromého a rodinného života (například uveřejněním okolností z intimní či rodinné sféry jedince, odejmutí dítěte z péče rodiče, aniž by k tomu byly faktické a zákonné důvody, apod.).*⁷

Další složkou všeobecného osobnostního práva je ochrana soukromí fyzické osoby. Jedná se především o svobodné rozhodnutí, kdo a v jakém rozsahu bude znát informace o soukromém životě jednotlivce a jeho rodinném životě. Dále se jedná o ochranu související s listovním tajemstvím či s obdobně chráněnými písemnostmi a záznamy (např. záznam telefonního hovoru), stejně jako, v nespolední řadě, o ochranu osobních údajů jednotlivce (speciální úprava poskytovaná zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů).

Co se ochrany jména týče, ochrana je poskytována nejen jménu vlastnímu a rodovému (tedy jménu a příjmení), ale i jménu krycímu (tedy pseudonymu). Zvláštní ochrana je jménu poskytována zejména pro jeho individualizační funkci.

⁶ FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář*. I. Díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. 72 s. ISBN 978-80-7357-395-9.

⁷ FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář*. I. Díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. 72 a 73 s. ISBN 978-80-7357-395-9.

Za projevy osobní povahy teorie považuje jakákoliv vyjádření provedená fyzickou osobou, ať již ve formě ústní, písemné či jiné. Může se jednat např. o korespondenci, nahrávky na magnetofon či audiovizuální snímky.

Osobnost fyzické osoby není chráněna pouze občanským zákoníkem, nýbrž je jí ochrana poskytována i v dalších zákonech. Sám občanský zákoník upravuje ochranu osobnosti pouze obecně, demonstrativním výčtem chráněných složek osobnosti a výčtem prostředků jejich ochrany.

Podle § 13 obč. zák. má fyzická osoba *právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění*. Odstavec 2 pak pro případy, kdy bylo ve značené míře zasaženo do důstojnosti či vážnosti fyzické osoby ve společnosti a zadostiučinění podle odstavce 1 se nejví dostučujícím, zavádí možnost peněžité satisfakce. Fyzické osobě je při zásahu do jejích osobnostních práv dána možnost domáhat se nápravy žalobou zdržovací (negatorní), žalobou odstraňovací a zejména žalobou na plnění, ať již ve formě plnění morálního (např. omluva zveřejněná v periodickém tisku) nebo ve formě peněžitého plnění.

Subjektem ochrany osobnosti (ve smyslu aktivní legitimace) je každá fyzická osoba. *Platí, že každá lidská bytost (člověk) má osobnost a zároveň, že pouze lidská bytost má osobnost.*⁸ Z tohoto vyplývá, že v českém občanském právu nemohou být a nejsou subjekty všeobecného osobnostního práva, resp. dílčích osobnostních práv, a tedy i subjekty občanskoprávní ochrany podle § 11 n. obč. zák., právnické osoby.⁹ Naproti tomu pasivně legitimována může být jak fyzická, tak právnická osoba, tedy kdokoli, kdo neoprávněně zasáhne do osobnostních práv fyzické osoby.

⁸ KNAP, Karel, ŠVESTKA, Jiří, JEHLIČKA, Oldřich, et al. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2004. 72 s. ISBN 80-7201-484-6.

⁹ KNAP, Karel, ŠVESTKA, Jiří, JEHLIČKA, Oldřich, et al. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2004. 73 s. ISBN 80-7201-484-6.

4. Právnícká osoba v občanském právu

4.1. Obecně o právníckých osobách

České právo rozeznává coby subjekty právních vztahů fyzické a právnícké osoby. Zakotvení úpravy právníckých osob nalezneme v § 18 až § 21 obč. zák. Český právní řád, stejně jako mnoho jiných právních řádů, neposkytuje definici právnícké osoby, v § 18 odst. 2 obč. zák. pouze poskytuje enumerativní výčet útvarů, které jsou považovány za právnícké osoby. Co se myslí pojmem právnícká osoba dále rozvíjí právní teorie.

Právnícké osoby jsou uměle vytvořené útvary rozpoznávané zákonem, který jim přiznává způsobilost mít práva a povinnosti. Teorie je označuje jako organizované útvary (entity), jejichž účelové určení je ve službě společným zájmům určité skupiny a jejichž juristická individualita se odlišuje od individuality lidí činných v těchto entitách.¹⁰ Vznik a zánik právníckých osob je upraven zákonem.

Existuje mnoho teorií právníckých osob, které lze v zásadě rozdělit do dvou základních směrů, a to směru pozitivistického a sociologického. Pozitivistické teorie, které jsou základem pro českou úpravu, vychází z toho, že právnícké osoby neexistují v reálném světě, ale existují jen z moci zákona jako právní fikce. Naproti tomu sociologické teorie vychází z toho, že právnícké osoby reálně existují a v právu se tato existence pouze odráží, tzn., že právo jen tuto existenci akceptuje.¹¹

Základním znakem právnícké osoby je způsobilost mít práva a povinnosti. Dále pak má právnícká osoba způsobilost k právním úkonům a deliktní způsobilost, pod kterou od 1. ledna 2012 řadíme nejen odpovědnost za spáchání správního deliktu či přestupku, ale i pro právnícké osoby nově zavedenou odpovědnost trestní podle zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právníckých osob. Mezi další znaky právnícké osoby patří její název, sídlo, předmět činnosti (účel), majetková autonomie, organizační struktura a příslušnost k určitému právnímu řádu.

¹⁰ KNAPPOVÁ, Marta, ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, et al. *Občanské právo hmotné 1*. 4. vydání. Praha: ASPI, 2005. 200 s. ISBN 80-7357-127-7.

¹¹ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 228 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

Právnícké osoby můžeme dělit na osoby práva soukromého a veřejného, korporace, nadace a ústavy a na osoby ziskové a neziskové.

Rozdíl mezi právníckými osobami veřejného a soukromého práva je zejména v právním důvodu jejich vzniku. Zatímco právnícké osoby soukromého práva jsou upraveny normami soukromého práva a jejich založení je vázáno na právní úkon, právnícké osoby veřejného práva jsou zpravidla zřizovány zákonem, popř. správním rozhodnutím, a jejich úprava je obsažena v normách práva veřejného.

Korporace jsou nejstarším a nejčastějším druhem právníckých osob. Jsou to takové útvary, jejichž základ tvoří jejich členové, ať již osoby fyzické či právnícké. Korporace je tedy založena na osobním substrátu. Jedná se např. o obchodní společnosti či občanská sdružení, z osob veřejného práva pak např. o profesní komory.

Oproti korporacím jsou nadace založeny na věcném základě. Základ zde tvoří majetkový soubor, který je trvale určen k určenému obecně prospěšnému účelu. Dalším znakem nadací je, že jsou neziskové a slouží potřebným osobám. Soukromoprávní nadace upravuje zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích. Veřejnoprávní nadace se označují jako fondy (např. Státní fond životního prostředí).¹²

Ústav je zvláštní útvar, jehož základem je jak osobní, tak věcná složka, a to s určitými specifiky. Osobní složka v ústavu netvoří členskou základnu jako u korporací a věcná složka oproti nadacím netvoří nezczitelnou jistinu. Ústavy jsou např. školy, nemocnice či obecně prospěšné společnosti.

Pro určení, zda je právnícká osoba zisková či nezisková, je důležité nakládání s vytvořeným ziskem. Pokud je zisk určen pro potřeby samotné právnícké osoby či pro rozdělení mezi její členy a pokud je vytváření zisku účelem založení právnícké osoby, mluvíme o osobě ziskové. Naproti tomu tam, kde je zisk použit k obecně prospěšným účelům, mluvíme o osobách neziskových.

Obecné zakotvení právníckých osob v občanském zákoníku má svůj význam nejen pro oblast občanskoprávní, ale je subsidiárně použitelná i pro postavení korporací obchodního práva a dalších právníckých osob soukromého i veřejného práva, které jsou

¹² ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 232 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

upraveny zvláštními zákony. Další navazující předpisy pak předpokládají existenci právnických osob vedle osob fyzických.¹³

Vedle právnických osob rozeznává občanský zákoník společnost (*societas*), která je sice založena společenskou smlouvou, avšak nejedná se o právnickou osobu. Tyto útvary se od právnických osob odlišují především tím, že nemají způsobilost k právům a povinnostem. Příkladem těchto společností je sdružení založené na základě smlouvy o sdružení podle § 829 an. obč. zák.

4.2. Ochrana názvu právnické osoby

*Název právnické osoby je základním identifikačním znakem každé právnické osoby, dokresluje její celkový obraz, symbolizuje její jedinečnost a je významným prvkem jejího občanskoprávního i obchodněprávního postavení.*¹⁴

Úprava názvu právnické osoby a jeho ochrany je upravena v § 19b obč. zák.

Každá právnická osoba má povinnost mít název již při svém zřízení, tj. v momentě, kdy se vyhotovuje zřizovací akt. Při vybírání názvu mají zakladatelé právnické osoby relativní volnost, která je omezená co do odlišitelnosti právnické osoby od jiných právnických osob. Další omezení se týká povinnosti užití dodatků, které slouží k označení formy právnické osoby (např. dodatek pro společnost s ručením omezeným spol. s r.o.). Omezením v negativním smyslu pak je zákaz používání určitých slov v názvu pro právnické osoby, které nesplňují dané podmínky, resp. oprávnění používat tato slova pouze některých právnických osob (např. slova spořitelna, banka). Naopak povinnost mít v názvu určitá slovní spojení mají např. nadační fondy, v jejichž názvu se musí spojení *nadační fond* vykytovat.¹⁵

Zároveň nesmí mít žádná právnická osoba více názvů, ale pouze jediný, který má povinnost v právním jednání používat tak, jak si jej určila ve zřizovacím aktu. Případné nepřesné použití názvu právnické osoby nebude mít vždy za následek neplatnost právního úkonu, ale pouze pokud nebude právnická osoba činící právní úkon bezpečně

¹³ FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář*. I. Díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. 86 s. ISBN 978-80-7357-395-9.

¹⁴ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 39 s. ISBN 80-7201-297-5.

¹⁵ FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář*. I. Díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. 111, 112 s. ISBN 978-80-7357-395-9.

identifikovatelná. Za řádné používání názvu právnické osoby nebude považováno ani použití zkratky. Tuto nelze ani registrovat, neboť taková registrace by nutně vedla k dvojímu názvu jedné a té samé právnické osoby.¹⁶

Z individualizační funkce názvu právnické osoby vyplývá, že název právnické osoby musí být odlišný od názvu jiných právnických osob, které již existují. Zároveň nesmí být s těmito názvy ani zaměnitelný.

Od pojmu *název právnické osoby* odlišujeme pojem *obchodní firma*, kterým se rozumí název právnických osob, které jsou zapsané v obchodním rejstříku. Úprava obchodní firmy je obsažena v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v § 8 až 12, kde je zakotvena i možnost ochrany proti zásahům do práv k firmě. V zákoně č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon), se také můžeme setkat s pojmem *jméno právnické osoby*. Z textu zákona nelze poznat, zda je „jménem“ míněn název právnické osoby nebo její dobrá pověst (dobré jméno). S největší pravděpodobností se zde ovšem jedná o legislativní chybu a cílem bylo poskytnout ochranu dobré pověsti právnických osob.¹⁷

Podstatou práva na ochranu názvu právnické osoby je její výlučnost užívat jej ke své identifikaci, disponovat s ním a v případě jeho neoprávněného použití jiným subjektem (ať již fyzickou nebo právnickou osobou) se bránit příslušnými právními prostředky.¹⁸

Rozlišujeme dva způsoby, kterými lze zasáhnout do práv k názvu právnické osoby. Prvním je, pokud si nově vznikající právnická osoba zvolí název zaměnitelný s názvem existující právnické osoby. Druhým způsobem je používání názvu jiné právnické osoby.¹⁹ Aby byly dány podmínky pro vznik práva na obranu proti neoprávněnému zásahu, musí dojít ke škodlivému následku, tzn., že nestačí pouhé ohrožení. Naopak dojde-li k zásahu, není potřeba, aby byl opakovaný, opakovanost by ovšem mohla být

¹⁶ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 39 s. ISBN 80-7201-297-5.

¹⁷ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 40 s. ISBN 80-7201-297-5.

¹⁸ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 40 s. ISBN 80-7201-297-5.

¹⁹ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 40 s. ISBN 80-7201-297-5.

důvodem pro vyšší peněžitou satisfakci. Zároveň není potřeba, aby byla neoprávněným použitím způsobena škoda či došlo k obohacení.

Vzhledem k tomu, že podle § 19b odst. 3 obč. zák. se pro zásah do dobré pověsti právnické osoby použijí přiměřeně ustanovení o ochraně názvu právnické osoby, jsou procesní prostředky obrany proti neoprávněným zásahům v obou případech stejné. Z tohoto důvodu nepojednávám na tomto místě o možnostech obrany, nýbrž o nich bude pojednáno v kapitole, která se věnuje právě prostředkům obrany proti neoprávněným zásahům do dobré pověsti právnické osoby.

5. Ochrana dobré pověsti právnické osoby podle občanského práva

5.1. Úprava v občanském zákoníku

5.1.1. Stávající úprava – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Dne 1. ledna 1992 nabyla účinnosti novela občanského zákoníku č. 509/1991 Sb. Tou byla přiznána právnickým osobám možnost domáhat se ochrany svého názvu a dobré pověsti. Úprava ochrany dobré pověsti právnické osoby je velice stručná. Občanský zákoník v § 19b zakotvuje ochranu názvu právnické osoby (*Při neoprávněném použití názvu je možné domáhat se u soudu, aby se neoprávněný uživatel zdržel jeho užívání a odstranil závadný stav; je možné se též domáhat přiměřeného zadostiučinění, které může být požadováno i v penězích.*), v odstavci 3 pak odkazuje na přiměřené použití odstavce 2 pro neoprávněný zásah do dobré pověsti právnické osoby (*Odstavec 2 platí přiměřeně i pro neoprávněný zásah do dobré pověsti právnické osoby.*). Je logické, že vzhledem ke stručnosti zákonné úpravy, která nám poskytuje pouze představu o tom, jaké prostředky obrany se při neoprávněném zásahu do dobré pověsti právnické osoby dají použít, je výklad toho, co se rozumí neoprávněným zásahem či co vlastně dobrá pověst je, stejně jako veškeré otázky s tím spojené, ponechán soudní praxi a právní teorii. Dnes již v judikatuře nalezneme výklad potřebných pojmů, a proto judikatura jako taková je pro oblast ochrany dobré pověsti právnické osoby důležitá a nezbytná.

Co se porovnání s osobnostními právy týče, nemá právnická osoba z povahy věci právo na ochranu osobnosti jako fyzická osoba. Má však práva podobná.²⁰ Jedna část teorie dovozuje, že ustanovení §11 an. obč. zák. nelze při jejich praktické aplikaci použít na ochranu právnických osob ani přímo, ani nepřímo prostřednictvím analogie (§ 853 obč. zák.).²¹ V judikatuře i v jiných odborných publikacích se však s analogickým použitím ustanovení či výkladu k ochraně osobnosti setkat můžeme. Např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. září 2002, sp. zn. 28 Cdo 1375/2002, se setkáváme s názorem, že *jestliže je ustanovení § 11 občanského zákoníku chápáno a vykládáno v praxi soudů tak, že neoprávněným zásahem do práva na ochranu osobnosti je každé nepravdivé tvrzení nebo obvinění, které zasahuje práva chráněná tímto ustanovením (...), nelze bez dalšího (bez shledání podstatné rozdílnosti v právní úpravě § 11, § 17 a § 19b občanského zákoníku) přisvědčit názoru, že tato ochrana není dána proti neoprávněným zásahům spočívajícím zásadně v každém nepravdivém tvrzení či obvinění vůči právnické osobě na rozdíl od osoby fyzické.*²² Dalším příkladem analogie pak může být např. názor, že ustanovení § 19 odst. 2 obč. zák. nepodmiňuje poskytnutí zadostiučinění v penězích stejně, jak to učinil § 13 odst. 2 obč. zák., nicméně i v tomto případě je třeba vycházet z analogických (ne však nutně přesně z týchž) kritérií.²³ (K otázce priznání peněžitého zadostiučinění blíže viz kapitola o prostředcích soudní ochrany proti neoprávněnému zásahu.) Osobně se domnívám, že použití analogie práva v této oblasti možné je, zejména u posuzování oprávněnosti či neoprávněnosti zásahu do dobré pověsti právnické osoby.

5.1.2. Nový občanský zákoník

Po mnohaletých snahách o rekonstrukci soukromého práva byly v roce 2012 schváleny tři zákony, kterými se rekonstruuje české soukromé právo, a to nový občanský zákoník, zákon o korporacích a zákon o mezinárodním právu soukromém. Všechny tři zákony byly podepsány prezidentem republiky dne 20. února 2012 a následně vyhlášeny ve sbírce zákonů coby zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 90/2012 Sb., o

²⁰ KNAPPOVÁ, Marta, ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, et al. *Občanské právo hmotné 1*. 4. vydání. Praha: ASPI, 2005. 242 s. ISBN 80-7357-127-7.

²¹ KNAP, Karel, ŠVESTKA, Jiří, JEHLIČKA, Oldřich, et al. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2004. 73 s. ISBN 80-7201-484-6.

²² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. září 2002, sp. zn. 28 Cdo 1375/2002.

²³ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. S. 228. ISBN 978-80-7400-108-6.

obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), a zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Účinnost předpisů byla stanovena k 1. lednu 2014. Nový občanský zákoník *přináší novou, moderní úpravu soukromoprávních vztahů, mezi jejíž hlavní přínosy patří například větší důraz na úpravu osobnostních práv, podpora principu svobodné vůle či jednotná úprava závazkového práva.*²⁴

Již věcný záměr z roku 2000 stanovil, že bude upravena ochrana názvu a dobré pověsti právnických osob. Podle tohoto má být zvážena možnost rozšíření ochrany poskytované právnickým osobám před zásahy do dobré pověsti v těch případech, kdy se ochrana právnické osoby jeví jako žádoucí a při nichž se ochrana pouze dobré pověsti právnické osoby nejeví jako zcela vyhovující (jde např. o takové likvidační útoky, jako je shánění věřitelů určité právnické osoby inzeráty v tisku, třebaže k tomu objektivně není důvod).²⁵ Úprava obsažená v novém občanském zákoníku je pak do jisté míry obdobná, jako v občanském zákoníku stávajícím. Systematické zařazení se nezměnilo, o ochraně dobré pověsti je pojednáno v ustanoveních o právnických osobách a jejich názvu, ba dokonce i ochrana před případným zásahem je stanovena odkazem na ochranu práv k názvu právnické osoby. Nový občanský zákoník tedy v § 135 odst. 1 stanoví, že *právnická osoba, která byla dotčena zpochybněním svého práva k názvu nebo která utrpěla újmu pro neoprávněný zásah do tohoto práva, nebo které taková újma hrozí, zejména neoprávněným užitím názvu, se může domáhat, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.* V odst. 2 pak stanoví obdobně rozsah ochrany pověsti právnické osoby (*stejná ochrana náleží právnické osobě proti tomu, kdo bez zákonného důvodu zasahuje do její pověsti nebo soukromí, ledaže se jedná o účely vědecké či umělecké nebo o tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství; ani takový zásah však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy právnické osoby*).

Oproti úpravě stávající došlo ke změně termínu; nový občanský zákoník opouští dosavadní termín „dobrá pověst“, neboť ten nutně navozuje otázku, která pověst je

²⁴ Aktuality - Občanský zákoník. *Justice.cz: Nový občanský zákoník* [online]. 20. 2. 2012 [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/aktuality/31-prezident-republiky-podepsal-novy-obcansky-zakonik.html>.

²⁵ Věcný záměr občanského zákoníku (s úpravami po projednání v odborných komisích LRV a v Legislativní radě vlády). Dostupné z http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/2011/vecny_zamer_OZ_2000.pdf. 2000.

„dobrá“ a může-li mít např. vydavatel určitých tiskovin (např. bulvárního nebo erotického charakteru) vůbec „dobrou“ pověst. *Jaká pověst právnické osoby si zaslouží ochranu, musí plynout z konkrétních okolností případu.*²⁶ Je tedy otázkou, jakou pověst uznají soudy za hodnou ochrany a do jaké míry naváže praxe v posuzování, která pověst bude ještě chráněna, na stávající praxi „dobré pověsti“. Osobně se domnívám, že ochrana pověsti „dobré“ je zcela logická, a zejména proto by následující praxe měla navázat na stávající praxi, kdy právě této je ochrana poskytována. Zároveň pokud zákonodárce uvádí, že výraz „dobrá“ pověst opouští zejména z toho důvodu, že na něj navazuje otázka, jaká pověst je dobrá, je nezbytné si uvědomit, že i znění nového občanského zákoníku navozuje podobnou otázku, a to otázku, která pověst je tedy ochrany hodná.

Další změnou v textu zákona je rozšíření ochrany také na „soukromí“ právnické osoby. Co se tímto pojmem rozumí, není dále rozvedeno. Co je soukromí, je naznačeno pouze u ustanovení o ochraně soukromí člověka. V § 86 NOZ je uvedeno, že *zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořizené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.* Co všechno se bude pod pojmem soukromí právnické osoby chápat, je opět otázkou výkladu jak praxe, tak i teorie. Dle mého názoru by se dalo analogicky z ustanovení o ochraně soukromí člověka dovodit, že soukromí právnické osoby by mohlo být narušeno např. neoprávněným vstupem do prostor jejího sídla, popř. neoprávněné zveřejnění o smluvních podmínkách či údajích ze smluv právnické osoby.

Dále nová úprava zohledňuje, podobně jako stávající úprava, použití informací pro účely vědecké, umělecké či mediální, tedy tzv. zákonné licence. Nicméně ani to dle znění nevylučuje neoprávněnost zásahu do pověsti či soukromí, neboť ani takové užití informací nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy právnické osoby.

Podstatnou změnu přináší nový občanský zákoník v oblasti přiměřeného zadostiučinění. Nadále není možnost domáhat se přiměřeného zadostiučinění uvedena u možností

²⁶ Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku. Dostupné z http://obcanskyzakonik.justice.cz/tiny-mce-storage/files/2011/Vladni_navrh_obcanskeho_zakoniku_2011_DZ. 2011.

obranu proti neoprávněnému zásahu, ale až v následných ustanoveních o závazcích z deliktů. Tím je odstraněna současná možnost žalovat jak žalobou na přiměřenou satisfakci podle § 19b obč. zák., tak podle ustanovení o náhradě škody, a nadále je ponechána pouze možnost požadovat náhradu škody. Nový občanský zákoník u náhrady škody preferuje uvedení v předešlý stav, u náhrady nemajetkové újmy pak přiměřené zadostiučinění, které podle znění § 2951 odst. 2 NOZ musí být v penězích, pokud ke skutečnému a dostatečnému odčinění újmy nepostačí jiný způsob náhrady.

Důležitou změnou oproti současnému stavu je možnost poskytnutí náhrady nemajetkové újmy. Náhradu nemajetkové újmy připouští nový občanský zákoník jenom jako odchylku z pravidla a jen na základě zákonného ustanovení nebo dohody. Rozsah náhrady škody je dále sešněrován především tím, že není umožněno žádné soudcovské rozšíření.²⁷ *Nemajetková újma má však být odčiněna v některých zvláštních případech, a to buď tehdy, není-li náhrada majetkové újmy vůbec možná, anebo tehdy, odporovali by přiznání poškozenému náhrady jen majetkové újmy obecně uznávaným zásadám spravedlnosti. V první řadě se náhrada nemajetkové újmy přiznává při protiprávních zásazích do osobních práv člověka nebo do obdobných (restriktivněji vymezených) práv právnické osoby.*²⁸ Z výše uvedeného vyplývá, že co do možností obrany před neoprávněným zásahem zůstává úprava téměř stejná, je tedy možné požadovat zdržení se, odstranění závadného stavu a v neposlední řadě i náhrada způsobené újmy.

5.2. Dobrá pověst

5.2.1. Definice dobré pověsti

Podle zákonné dikce je ochrana poskytována pověsti dobré. Nikde v zákoně však již není stanoveno, jaká pověst je vlastně dobrá. Definice tohoto pojmu je nicméně nezbytností, neboť požívání dobré pověsti je předpokladem úspěšné žaloby na ochranu dobré pověsti právnické osoby. Odpověď na otázku, jakou pověstí se rozumí pověst dobrá, pak nalezneme především v judikatuře soudů.

²⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena. Nový občanský zákoník: Odpovědnost za škodu - trendy a otázky, malý náhled do osnovy nového občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 3, s. 15.

²⁸ Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku. Dostupné z http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/2011/Vladni_navrh_obcanskeho_zakoniku_2011_DZ.pdf.

Z rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. listopadu 2000, sp. zn. 29 Cdo 630/99, vyplývá, že dobrou pověst podnikatele – právnické osoby je třeba hodnotit podle jeho chování v obchodních vztazích. *Pokud podnikatel neplní závazky z těchto vztahů řádně a včas, popř. jen výjimečně dostojí svým povinnostem včas, nelze dospět k závěru, že jde o právnickou osobu – podnikatele, která by požívala dobré pověsti.*²⁹ Z tohoto úsudku lze a contrario dovodit, že dobrou pověst bude mít taková právnická osoba, která svým závazkům zpravidla včas dostojí. Nejvyšší soud dále k otázce dobré pověsti dále uvedl, že *dobrá pověst právnické osoby je především vytvářena na základě zkušeností, které s tímto subjektem mají její obchodní partneři, zákazníci či jiné subjekty, kteří s ní přicházejí do kontaktu.*³⁰ Z výše zmíněného rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. listopadu 2000, sp. zn. 29 Cdo 630/99, zároveň vyplývá, že za situace, kdy právnická osoba takto neplní své povinnosti, nelze považovat zveřejnění této informace v periodickém tisku za zásah neoprávněný. Ani samotný fakt, kterým žalobce v daném případě argumentoval, že faktura byla zaplacená ještě před zveřejněním informace, byť po lhůtě splatnosti, není rozhodující pro posouzení oprávněnosti nebo neoprávněnosti zásahu do dobré pověsti žalobce, neboť je třeba zohledňovat celkovou situaci, která ve vztazích mezi účastníky existovala. V tomto sporu bylo odvolacím soudem správně přihlédnuto nejen k chování žalobce před zveřejněním informací, ale i chování následnému, kdy žalobce nadále neplnil své závazky vůči žalované včas. Zároveň bylo vyvráceno žalobcovo tvrzení, že by pro posuzování dobré pověsti mělo být určující, že i jiné právnické osoby jsou vůči žalovanému v prodlení, neboť všechny okolnosti je třeba hodnotit s ohledem na osobu žalobce.

*Dobrá pověst obsahuje především určité morální, ale i kvalitativní vlastnosti charakterizující právnickou osobu, podle nichž je hodnocena a přijímána společností.*³¹

Dobrou pověstí je povahově vybavena každá právnická osoba. Je to nemajetková a nehmotná hodnota, která nemůže být předmětem občanskoprávních vztahů. Nelze ji zcizit, poskytnout do licenčního užívání jinému anebo s ní jinak právně nakládat.³²

Dobrá pověst právnické osoby má osobní povahu a jako taková sleduje osud právnické

²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. listopadu 2000, sp. zn. 29 Cdo 630/99.

³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. března 2008, sp. zn. 30 Cdo 1385/2006.

³¹ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 42 s. ISBN 80-7201-297-5.

³² HENDRYCH, Dušan, et al. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.

osoby a přechází na jejího právního nástupce.³³ Samotné právo na dobrou pověst je pak právem absolutním, působícím *erga omnes*, tj. vůči všem ostatním subjektům práva.

Z ekonomického pohledu je dobrá pověst nezbytnou součástí konkurenčního boje. Pokud právnická osoba dobrou pověst požívá, má výhodu před subjektem jiným, a to zejména před tím, který dobrou pověstí nedisponuje.³⁴

Výše uvedené lze tedy shrnout tak, že pro posuzování dobré pověsti bude důležité především chování právnické osoby v obchodních vztazích, a to především její solventnost, ale i důvěryhodnost či spolehlivost. Bude se jednat o určitý odraz smýšlení ostatních o „vlastnostech“ právnické osoby. Mimo to bude dozajista možné s dobrou pověstí spojovat i výsledky jejího podnikání, tj. poskytování kvalitních výrobků či kvalitních služeb. Pověst právnické osoby nemusí být stejná po celou dobu její existence, naopak je vytvářena či ztrácena podle jejího chování. V tomto ohledu je samozřejmě důležitá i reklama a propagace právnické osoby, viz následující kapitola.

5.2.2. Vznik a trvání dobré pověsti

Pokud jsem výše uvedla, že dobrá pověst je nezbytným předpokladem pro úspěch žaloby na ochranu dobré pověsti, je nutné se zároveň zabývat tím, jak dobrá pověst vzniká, jaké jsou možnosti právnické osoby tuto pověst dotvářet a zlepšovat, a zároveň tím, kdy tuto pověst právnická osoba ztrácí.

Má se za to, že právnická osoba má dobrou pověst ode dne jejího vzniku. *V souladu s obecně uznávanou presumpcí poctivosti jednání subjektů práva se předpokládá, že právnická osoba má dobrou pověst do té doby, dokud není proveden úspěšně důkaz opaků. Dobrou pověst má právnická osoba od svého vzniku po celou dobu trvání její existence.*³⁵ V případném soudním sporu o poškození dobré pověsti právnické osoby se tedy má za to, že dokud není prokázáno, že právnická osoba dobré pověsti nepožívá, její dobrá pověst trvá. Důkazní břemeno prokázání tvrzení, že právnická osoba nepožívá dobré pověsti (neboli že právnická osoba má pověst špatnou či zlou), tíží žalovaného (tedy osobu, která způsobila zásah do dobré pověsti). *Zlou pověst právnické osoby*

³³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. září 2011, sp. zn. 30 Cdo 149/2010 .

³⁴ KINCL, Michael. Ochrana dobré pověsti právnické osoby. *Daňová a hospodářská kartotéka*. 2003. č. 7. s. 64.

³⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. března 2008, sp. zn. 1385/2006.

zakládá především dlouhodobá a opakovaná nepoctivá, podvodná či protiprávní činnost samotné právnické osoby zpravidla v úmyslu obohacovat se na úkor druhých nebo naopak dlouhodobá neodůvodněná nečinnost poškozující zákazníky či obchodní partnery.³⁶ Kromě tohoto bude zlou pověst zakládat i např. pravidelné hanlivé vyjadřování členů statutárních orgánů dané právnické osoby, dlouhodobá nespokojenost zákazníků a obchodních partnerů, či pravdivé informace zveřejněné v periodickém tisku, ze kterých lze vyvodit nepoctivé jednání právnické osoby. Všechny tyto skutečnosti je samozřejmě nutné posuzovat ve vztahu k daným specifikům každého případu, nicméně obecně lze říci, že čím více těchto negativních jevů či ohlasů bude s právnickou osobou spojeno, tím spíše bude v soudním řízení prokázáno, že daná právnická osoba dobrou pověst nemá, a tím pádem jí ani nebude přiznáno právo na její ochranu.

Fakt, že právnická osoba je dobrou pověstí vybavena již při svém vzniku, nemusí nutně znamenat, že by ji v průběhu své existence nemohla vytvářet a upevňovat. K tomuto samozřejmě dochází především v rámci činnosti právnické osoby utvářením mínění veřejnosti o její činnosti, nicméně se lze setkat s možností upevňovat dobrou pověst skrze sponzoring. Tak uvádí např. Nejvyšší správní soud ČR ve svém rozsudku ze dne 2. září 2009, sp. zn. 6 As 13/2009, kde dovozuje, že *účelem a cílem sponzorování pořadu s uvedením, kdo jej sponzoruje, je vytvoření dobrého jména, pověsti výrobce, prodejce, poskytovatele služby nebo jejich produktů, přičemž obsahem sponzorského vztahu může být i určité reklamní sdělení.*³⁷ Sponzorováním si tak sponzor vytváří goodwill, povědomí u diváka, prezentuje svou existenci, předmět činnosti a výsledek tohoto předmětu, aby ho následně reklamou přesvědčil o koupi tohoto konkrétního výrobku.³⁸ V průběhu své existence tedy nemusí dobrá pověst setrvávat na stejné úrovni či se pouze snižovat, ale lze ji cíleným chováním také upevňovat a zkvalitňovat.

Dobrá pověst je vázána na dobu trvání samotné právnické osoby. Vzhledem k tomu, že se jedná o nehmotné a nemajetkové právo právnické osoby, jedná se i o právo nezcizitelné a nepřevoditelné. Právo na její ochranu trvá pouze po dobu existence

³⁶ CHALUPA, Luboš. K prokazování zlé pověsti právnické osoby. *Právní rádce* [online]. 2010, č. 10 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://pravniradce.ihned.cz/c1-47244310-k-prokazovani-zle-povesti-pravnicke-osoby>.

³⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 2. září 2009, sp. zn. 6 As 13/2009.

³⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 9. listopadu 2006, sp. zn. 7 As 81/2005.

právnícké osoby. Pokud má zanikající společnost právního nástupce, přechází na něj spolu s právy a povinnostmi i dobrá pověst. Pokud však společnost zaniká bez právního nástupce, zaniká i právo na ochranu dobré pověsti a toto následně není možno uplatňovat, neboť zákon tak, na rozdíl od úpravy osobnostních práv fyzických osob, nestanoví.

5.3. Zásah do dobré pověsti právnícké osoby

5.3.1. Definice zásahu do dobré pověsti

Právnícká osoba, která požívá dobré pověsti, má právo na ochranu této pověsti před zásahy do ní. Zákon nepřikládá ochranu jakémukoliv zásahu do dobré pověsti, ale pouze zásahu neoprávněnému. Jakým zásahem je zásah oprávněný a jaký je neoprávněný, vykládá judikatura a teorie.

*Pod pojmem zásah si představujeme jednání směřující k určité změně ve stávajícím stavu. Zásah znamená změnu stávajícího stavu k horšímu, změnu dobré pověsti v horší pověst nebo ve špatnou pověst.³⁹ Obecně lze dovodit, že neoprávněným zásahem je takový zásah, který je v rozporu s právním řádem. Neoprávněným zásahem do práva na ochranu dobré pověsti právnícké osoby je zásadně každé nepravdivé tvrzení nebo obvinění, které zasahuje její dobrou pověst.⁴⁰ Důkazní břemeno k prokázání pravdivosti tvrzení je na autorovi tvrzení. Nejvyšší soud se zabýval otázkou možného zásahu do dobré pověsti zveřejněním nepravdivého údaje i ve svém rozsudku ze dne 2. února 2006, sp. zn. 32 Odo 1159/2004. Žalobkyně se v tomto řízení domáhala ochrany dobré pověsti právnícké osoby, neboť se cítila dotčena zveřejněným článkem v deníku L. n. Žalobkyně namítala především, že byla nepřesně označována a že byly zveřejněny informace o probíhajících trestních stíháních některých jejích představitelů. Nejvyšší soud v tomto případě uvedl, že *samotné uveřejnění nepravdivého údaje, dotýkající se dobré pověsti právnícké osoby, zakládá zpravidla neoprávněný zásah do této pověsti, nicméně každé zveřejnění nepravdivého údaje nemusí automaticky znamenat takovýto zásah. Takovýto zásah je dán pouze tehdy, jestliže přesáhl určitou přípustnou intenzitu takovou měrou, kterou již v demokratické společnosti tolerovat nelze. Přitom je nutno**

³⁹ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právníckých osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 43 s. ISBN 80-7201-297-5.

⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. září 2002, sp. zn. 28 Cdo 1375/2002.

*respektovat zřejmá specifika periodického tisku, určeného pro informování nejširší veřejnosti, na rozdíl od např. publikací odborných, který v některých případech musí přistupovat k určitým zjednodušením a nelze bez dalšího tvrdit, že každé zjednodušení či zkreslení musí nutně vést k zásahu do dobré pověsti.*⁴¹ Naopak si lze představit i situaci, kdy bude za neoprávněný zásah považováno i takové tvrzení, které sice bude pravdivé, ale zkreslené či odůvodněné nepravdivými či difamujícími informacemi. V obecné rovině však lze říci, že pravdivost tvrzení, které je podáno objektivně, bude jednou z okolností vylučující neoprávněnost zásahu. Vždy je nutno poměřovat přiměřenost způsobu podání a zveřejnění informace a případný konflikt s oprávněnými zájmy právnické osoby. *Bude záležet především na prostředí, v němž k zásahu došlo, na subjektu zásahu, objektu zásahu, na jeho obsahu, pokud spočíval ve skutkových tvrzeních, na intenzitě a na ostatních okolnostech, za nichž byl proveden.*⁴² Zároveň je nutné podotknout, že povaha tvrzení bude hodnocena jako difamující, pokud alespoň určitý okruh osob bude takovéto tvrzení jako difamující chápat. Není tedy nezbytné, aby bylo toto tvrzení za hanlivé obecně považováno ve společnosti, postačí pouze např. dehonestace v okruhu osob, které s právnickou osobou obchodují.

*Ke vzniku sankcí za neoprávněný zásah do dobré pověsti právnické osoby musí být jako předpoklad odpovědnosti splněna podmínka existence konkrétního zásahu vůči dobré pověsti právnické osoby, tento zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí zde existovat příčinná souvislost mezi zásahem a neoprávněností zásahu.*⁴³ Sama odpovědnost za zásah do dobré pověsti je pak odpovědností objektivní, nevyžaduje se tedy zavinění. Je tedy v zásadě jedno, zda ke zveřejnění difamujících informací došlo vědomě či nevědomě. Odpovědnost původce zásahu tak nevyklučuje ani tzv. omluvitelný omyl (původce nevěděl, že zveřejňuje nepravdivou informaci). V otázkách zavinění, a zejména v otázce omluvitelného omylu novinářů, se česká zákonná úprava i praxe dostávají do střetu s judikaturou ESLP.⁴⁴

⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. února 2006, sp. zn. 32 Odo 1159/2004, obdobně náleží Ústavního soudu ČR ze dne 8. února 2000, sp. zn. I. ÚS 156/99.

⁴² DOLEŽÍLEK, Jiří. *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2008. 30 s. ISBN 978-807-3573-133.

⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. července 2009, sp. zn. 30 Cdo 2448/2007.

⁴⁴ KROUPA, Jiří, MOLEK, Pavel, ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, et al. *Mediální právo*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita. 2009. 227 s. ISBN 978-80-210-4884-3.

Bezesporu nejčastějším způsobem, jakým dojde k zásahu do dobré pověsti, bude zveřejnění difamující informace, zejména v médiích, ať již prostřednictvím tisku či televizního vysílání. Půjde o jakékoliv sdělení, které je způsobilé poškodit dobrou pověst, ať již vyjádřené slovy či obrazem, popř. jinou formou. Zásahem způsobilým přivodit právnické osobě újmu nemusí být nutně pouze tvrzení útočící přímo na právnickou osobu, může se jednat např. i o pomluvu člena statutárního orgánu, neboť mezi statutárním orgánem a právnickou osobou je v mnohých případech úzká spojitost. Opačným případem, tedy zásahem do osobnosti fyzické osoby – člena statutárního orgánu výrokem vyneseným na adresu a úkor dobré pověsti právnické osoby, se v minulosti zabýval Ústavní soud ČR. Ústavní soud ČR v daném řízení vyslovil názor, že takovýto výrok nezakládá implicitně neoprávněný zásah do osobnostních práv představitelů této společnosti, neboť, jak Ústavní soud ČR správně zdůrazňuje, jde o dva zcela odlišné a samostatné subjekty s rozdílnou odpovědností a tyto dva subjekty nelze vzájemně zaměňovat.⁴⁵

Důležité také je, že musí dojít ke zveřejnění difamující informace. Nebude stačit, pokud se někdo bude, byť hanlivě, vyjadřovat v soukromí, bez přítomnosti dalších osob. Pokud zásah spočívá v tvrzeních, která byla pronesena za takových okolností, za nichž nehrozilo zveřejnění, nemohlo dojít k zásahu do dobré pověsti.⁴⁶ K zásahu do dobré pověsti dojde až v momentě, kdy bude takovéto tvrzení zpřístupněno třetí osobě.

Zůstává bez rozdílu, zda k zásahu došlo aktivním chováním či opomenutím, tedy chováním pasivním. Tím, zda může zásah mít podobu opomenutí, se zabýval Ústavní soud ČR v nálezu ze dne 24. října, sp. zn. II. ÚS 15/95, kde stál před otázkou, zda je možné, aby zaměstnavatel zasáhl opomenutím vyřízení pracovního povolení pro zaměstnance do osobnostních práv svého zaměstnance. Ústavní soud zde uvedl, že i opomenutím je možné porušit právem stanovené povinnosti a způsobit majetkovou i nemajetkovou újmu. Dále uvedl, že pod pojmem zásah si lze představit jak jednání aktivní, spočívající v konání, tak jednání pasivní, spočívající v opomenutí.

Podle stávající praxe se nevyžaduje přímo vyvolání následků daného zásahu, tj. snížení dobré pověsti právnické osoby ve společnosti. Podmínkou úspěšného uplatnění práva na

⁴⁵ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2009. 187 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

⁴⁶ Obdobně viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. června 2003, sp. zn. 28 Cdo 1523/2002.

ochranu dobré pověsti totiž není vyvolání následků, ale objektivní způsobilost zásahu narušit nebo ohrozit práva chráněná zákonem.⁴⁷

5.3.2. Okolnosti vylučující neoprávněnost zásahu do dobré pověsti

Jak již bylo uvedeno výše, aby se právnická osoba mohla domáhat ochrany své dobré pověsti, musí do ní být neoprávněně zasaženo. Vzhledem k tomu, že se jedná o takovou kategorii práv, která vždy bude mít styčnou plochu s právy jinými, je třeba v každém konkrétním případě poměřit daná práva a zvážit, zda nejsou dány okolnosti vylučující neoprávněnost zásahu, tedy zda některé z práv stojících proti právu na ochranu dobré pověsti před neoprávněným zásahem nad tímto nepřevažuje. Důkazní břemeno ve vztahu k okolnosti vylučující neoprávněnost zásahu tíží žalovaného, tj. původce zásahu.

Mezi okolnosti vylučující protiprávnost zásahu řadíme zejména:

- a) svolení právnické osoby k zásahu
- b) tzv. zákonné licence, resp. zásahy výslovně dovolené a předpokládané zákonem
- c) výkon jiného subjektivního práva
- d) plnění povinnosti stanovené zákonem
- e) pravdivost tvrzení

5.3.2.1. Svolení právnické osoby k zásahu

Právnická osoba může udělit souhlas s takovým jednáním, které by jinak mohlo být považováno za neoprávněný zásah. V praxi půjde např. o povolení zveřejnění určitých difamujících informací o právnické osobě v tisku. Tento souhlas může být udělen jak výslovně, tak konkludentně. Souhlas musí být udělen před provedením zásahu a je kdykoliv odvolatelný. Tato okolnost ovšem předpokládá, že za právnickou osobu bude při poskytování souhlasu jednat oprávněná osoba, která bude moci s tímto právem disponovat.⁴⁸

⁴⁷ Obdobně viz DOLEŽÍLEK, Jiří. *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2008, 30 s. Judikatura (ASPI), sv. 50. ISBN 978-807-3573-133.

⁴⁸ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 45 s. ISBN 80-7201-297-5.

5.3.2.2. Tzv. zákonné licence

Jedná se o situace, kdy zákon výslovně dovoluje a počítá s možností zásahu do dobré pověsti (osobnostních práv), zejména z důvodu veřejného zájmu. Občanský zákoník zmiňuje několik licencí, a to úřední, zpravodajskou, uměleckou a vědeckou. V oblasti ochrany osobnostních práv fyzických osob lze uvést také licenci lékařskou, ta však pro oblast ochrany dobré pověsti právnické osoby nepřipadá v úvahu. Příkladem zákonné licence jsou např. domovní prohlídky či příkaz k prohlídce jiných prostor podle § 82 an. trestního řádu. Meze zásahu jsou opět dány zákonem, při vybočení z těchto mezí se již jedná o neoprávněný zásah.

Tak např. veškeré úkony, prováděné v mezích zákona, v rámci trestního řízení nelze považovat za zásah do osobnostních práv (na tomto místě bych pro doplnění uvedla, že od 1. ledna 2012, vzhledem k nově přijatému zákonu č.418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob, je možný i trestněprávní postih právnických osob). Ani následné zproštění obžaloby z trestného činu nezakládá neoprávněnost takového jednání, neboť samotný fakt, že obžalovaná nebyla uznána vinnou, neznamená, že neexistovaly podmínky pro vznesení obvinění.⁴⁹ Lze tedy říci, že pokud orgány činné v trestním řízení v rámci tohoto řízení nevybočí ze zákonného rámce stanovených procesních povinností, nelze jejich jednání považovat za neoprávněný zásah. Pokud by ovšem došlo k vybočení ze zákonných mezí, mohlo by případně dojít k zásahu do dobré pověsti. Zejména budou za neoprávněné zásahy považovány takové úkony orgánu činných v trestním řízení ve vztahu k obviněné, které budou považovány za nepřípustné neprocesní úkony.⁵⁰

5.3.2.3. Výkon jiného subjektivního práva

Tato kategorie okolností vylučujících protiprávnost zásahu se objevuje bezesporu nejčastěji. Patří sem zejména ústavně chráněná práva, a to právo na svobodu projevu, na informace a právo na vyjádření svých názorů či výkon práva kritiky. Dále do této kategorie můžeme řadit svépomoc, odvracení škody, nutnou obranu či krajní nouzi. Vzhledem k tomu, že velice často dochází ke střetu právě s právem na svobodu projevu, je nutné vždy posuzovat okolnosti konkrétního případu a míru porušení práva, aby

⁴⁹ Obdobně viz rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. března 2000, sp. zn. C 118/99.

⁵⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. října 2005, sp. zn. 30 Cdo 57/2005.

nebyla bezdůvodně dána přednost jednomu právu před druhým. Při střetu práva na informace a jejich šíření s právem na ochranu dobré pověsti je pak věcí především obecných soudů, aby zvážily, zda nebyla jednomu právu bezdůvodně dána přednost před právem jiným.⁵¹

Zejména kritika patří mezi nejrozšířenější formy zásahu do práva na ochranu dobré pověsti. Kritika je neoddelitelnou součástí svobody projevu i práva na poskytování informací a ve svých konečných důsledcích je důležitým nástrojem pluralitní demokracie ve společnosti, stejně jako jejím základem.⁵² Výkon práva kritiky však není neomezeným institutem, jeho hranice končí tam, kde přestává jít o kritiku oprávněnou. To znamená, že nesmí být překročeny meze věcné a konkrétní kritiky, a současně, že kritika musí být přiměřená i co do obsahu, formy a místa, tj. že nevybočuje z mezí nutných k dosažení sledovaného a zároveň právem uznaného cíle. O věcnou kritiku nejde, vychází-li z nepravdivých podkladů a dovozuje-li z těchto nepravdivých podkladů vlastní hodnotící úsudky znevažujícího charakteru.⁵³ Za konkrétní kritiku můžeme označit takovou kritiku, která vychází z konkrétně uvedených skutečností. Za věcnou kritiku označujeme takovou kritiku, která jednak vychází z pravdivých skutečností (tedy ne z ničím nepodložených a nepravdivých údajů) a která z nich současně vyvozuje odpovídající závěry. Zároveň se požaduje přiměřenost obsahu a formy. Právě přiměřenost bude v případných sporech o ochranu dobré pověsti hrát důležitou roli, neboť žurnalisté často svá tvrzení zveličují, zjednodušují či zabarvují tak, aby byla víc zajímavá pro čtenáře či diváka. Nejvyšší soud ČR se v již zmiňovaném rozsudku ze dne 2. února 2006, sp. zn. 32 Odo 1159/2004, vyjádřil, že je nutné respektovat specifika periodického tisku, který se musí uchýlovat k určitým zjednodušením. Každé zjednodušení tak nemusí nutně vést k zásahu do dobré pověsti, přičemž novináři mají možnost použít i určité míry přehánění či provokace. Zároveň není možné trvat na tom, aby novináři podávali pouze zcela přesné informace, neboť toto by pro ně bylo prakticky nesplnitelné. Důležité je celkové vyznění podávané informace. Svoboda projevu samozřejmě platí nejen pro příznivá, neškodná či nedůležitá tvrzení, ale platí rovněž i pro ty, které jsou nepříjemné či šokující. Šíření

⁵¹ Obdobně viz náleží Ústavního soudu ČR ze dne 9. února 1998, sp. zn. IV. ÚS 154/97.

⁵² ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 187 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

⁵³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. listopadu 2010, sp. zn. 30 Cdo 5161/2008.

myšlenek a názorů, a to nejen názorů pochvalných, ale i těch kritických, je totiž základem demokracie. Současně však nelze překračovat vymezené meze, a to zejména z důvodu ochrany práv jiných osob.⁵⁴ Vždy je však nutné posoudit, zda již publikovaný názor nevybočuje z obecně uznávaných pravidel slušnosti, neboť jako takový by již ztratil charakter korektního úsudku a jako takovému by mu nemohla být poskytnuta ústavní ochrana.⁵⁵

Jak již bylo uvedeno, zásah do dobré pověsti neoprávněnou kritikou lze spatřovat tam, kde již přesahuje přípustnou intenzitu tolerovanou v demokratické společnosti. Při posuzování přiměřenosti či intenzity daného tvrzení je třeba odlišovat, zda se jedná o skutkové tvrzení či hodnotící soud. Skutkové tvrzení se opírá o fakt, o objektivně existující realitu, která se dá ověřit pomocí dokazování. V případě skutkových tvrzení bude okolností vylučující neoprávněnost zásahu zpravidla právě pravdivost výroku. Naproti tomu hodnotící soud vyjadřuje subjektivní názor svého autora, který daný fakt volně interpretuje a hodnotí z hlediska správnosti a přijatelnosti, a to na základě subjektivních kritérií. Proto jej nelze jakkoliv dokazovat a je pouze možné zkoumat přiměřenost a formu veřejné prezentace a také to, zda je zásah do dobré pověsti právnické osoby nevyhnutelným průvodním jevem výkonu práva kritiky.⁵⁶ K tomu, aby hodnotový soud nevybočil z mezí ústavnosti, se obecně vyžaduje, aby měl určitý základ. *Při hodnocení základu hodnotového soudu je nutné vzít zřetel na celý článek, nikoliv jen na jednu či dvě dotčené věty, jak to činí obecné soudy, stejně jako na celospolečenský kontext, v němž jsou určité výroky pronášeny.*⁵⁷ Přehánění či nadsázka nemusí nutně znamenat neoprávněný zásah do dobré pověsti. Důležitým kritériem je úmysl autora tvrzení, ten nesmí názor zveřejňovat v úmyslu právnickou osobu difamovat či hanobit. V tomto ohledu nebude záležet na tom, zda je hanobící tvrzení např. již odpovědí či určitou formou odvety za předchozí zásah do dobré pověsti či dotčení určitým výrokem. Ani právo na vyjádření se k nepravdivým tvrzením totiž nemůže být zneužíváno tak, že by jeho výkon překračoval pravidla slušnosti a výše uvedené meze.⁵⁸

⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. listopadu 2007, sp. zn. 30 Cdo 1174/2007.

⁵⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. února 2000, sp. zn. I. ÚS 156/99.

⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. října 2011, sp. zn. 30 Cdo 5111/2009.

⁵⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 15. března 2005, sp. zn. I. ÚS 367/03.

⁵⁸ Obdobně viz nález Ústavního soudu ČR ze dne 1. prosince 2005, sp. zn. II. ÚS 94/05.

Pokud kritika překračuje výše vymezené hranice, hovoříme o neoprávněné kritice neboli excesu. Autoři výše již citované knihy Mediální právo rozlišují zásah extensivní a intenzivní. Za extensivní považují takovou kritiku, kdy základem tvrzení je nepravdivá informace a kritika tudíž postrádá věcný základ. Za extensivní se i podle judikatury ESLP považuje takové tvrzení, které je zcela založeno na nepravdivém tvrzení, tedy postrádá jakýkoli skutkový základ. I v případě hodnotícího soudu se musí provádět dokazování toho, že pro své tvrzení má žalobce rozumný podklad. Důkazní břemeno v takovém případě tíží žalovaného. Podle názoru ESLP však nemusí dokazovat pravdivost svých skutkových východisek, nýbrž existenci určitého racionálního základu.⁵⁹ Tento názor je však v rozporu s praxí českých soudů, které, jak již bylo výše zmíněno, stejně jako ESLP posuzují základ daného tvrzení, avšak právě z hlediska jeho pravdivosti. Za intenzivní exces pak autoři považují kritiku nepřiměřenou co do formy. Půjde zejména o nepřiměřené použití výrazových prostředků, jakými mohou být nepřiměřené narážky či vulgarismy.

V této souvislosti také považují za nutné a zároveň zajímavé zmínit se o karikatuře. Ačkoliv se nejedná o častou formu, jakou dochází k zásahu do dobré pověsti právnické osoby, lze si takový zásah představit. Karikatura je jednou z forem kritiky, patřící do podmnožiny hodnotících soudů, jejím terčem se stává např. charakterový rys osoby nebo konkrétní čin karikované osoby. Karikaturista se nesnaží, aby jeho projev byl přiměřený a nestranný, naopak na danou problematiku nahlíží ostře, jednostranně a s větší mírou nadsázky. Jako každá kritika je i karikatura podrobena zkoumání jejího obsahu (reálného základu) a přiměřenosti formy. Nicméně pro karikaturu je typické zveličování a ironie, soud by ji proto měl v případném sporu hodnotit shovívavěji. To ovšem neznamená, že by karikatura mohla zjevně přesáhnout přiměřenost v poměru ke sledovanému cíli.⁶⁰

Dalším právem, které bude často stát proti právu na ochranu dobré pověsti, je právo na šíření informací. Toto právo je úzce propojeno i s právem na kritiku, což je jedna z dalších možností vyjadřování svobody projevu. Právem na šíření informací se ve vztahu ke zveřejňování informací z rozhovorů zabýval ESLP ve věci Pedersen a

⁵⁹ KROUPA, Jiří, MOLEK, Pavel, ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, et al. *Mediální právo*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita. 2009. 236 s. ISBN 978-80-210-4884-3.

⁶⁰ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4. dubna 2005, sp. zn. IV. ÚS 146/04.

Baadsgarrd proti Dánsku. V tomto rozhodnutí ESLP rozlišuje mezi tvrzeními pocházejícími od samotného novináře a mezi citacemi dalších osob. Podle jeho názoru, by trestání novinářů za šíření tvrzení druhých v rozhovoru narušilo příspěvek novinářů k diskusi o záležitostech veřejného zájmu. Nadto dodává, že požadavek na distancování se novinářů od obsahů citovaných vyjádření, které lze považovat za způsobilé poškodit či provokovat druhé, není v souladu s úlohou médií poskytovat informace o aktuálním dění či názorech.⁶¹ Naopak pro skutková tvrzení, která jsou urážlivá, platí, že média je mohou zveřejňovat pouze po předchozím ověření jejich pravdivosti; opak je připuštěn pouze zcela výjimečně a pouze za současného zvážení povahy a intenzity urážky a míry, do jaké je možné daný zdroj považovat za důvěryhodný.⁶² V české soudní praxi se vzhledem k zásadě objektivní odpovědnosti vydavatel zbavit odpovědnosti za šířená nepravdivá či difamující tvrzení, byť je pouze reprodukuje, zpravidla nemůže.⁶³

5.3.2.4. Plnění povinnosti stanovené zákonem

Další z okolností vylučující neoprávněnost zásahu je, pokud k tvrzenému zásahu došlo při plnění zákonem uložené povinnosti. V současné době existuje nepřehledné množství judikatury k vyloučení neoprávněnosti zásahu právě v této kategorii. Nejčastějšími a nejběžnějšími případy plnění zákonem stanovené povinnosti budou bezesporu svědecké výpovědi, podávání zpráv orgánům činným v trestním řízení v rámci vyšetřování, výkon znalecké povinnosti či při rozhodovací činnosti orgánu.

Pro to, aby se nejednalo o neoprávněný zásah, je třeba, aby původce zásahu plnil zákonnou povinnost (či využíval oprávnění) a zároveň toto jednání nevybočovalo z plnění této povinnosti (využívání oprávnění). Za takové vybočení bude považováno takové počínání svědka, které přes řádné poučení účastníka soudem a bez podnětu soudu vůbec nesouvisí s předmětem výslechu a řízení (jedná se tedy o neprocesní úkon).⁶⁴ Pokud svědek, předvolaný v trestním řízení, vypoví, že se domnívá, že někdo spáchal trestný čin, nelze takové tvrzení označit za neoprávněný zásah.⁶⁵ Stejně tak nelze za zásah považovat různá upozornění či podněty, žádosti o objasnění a prošetření

⁶¹ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku ze dne 17. prosince 2004.

⁶² Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci White proti Švédsku ze dne 19. prosince 2006.

⁶³ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. listopadu 2004, sp. zn. 30 Cdo 990/2004.

⁶⁴ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. ledna 2006, sp. zn. 1 Co 176/2005.

⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. května 2002, sp. zn. 28 Cdo 795/2002.

určitých okolností, byly-li učiněny v prostředí oprávněném věc řešit. Stejně tak nelze připustit, aby bylo neoprávněným zásahem do dobré pověsti rozhodnutí orgánu, který je oprávněn takové rozhodnutí vydat. Pokud jedna ze stran nesouhlasí s vydaným rozhodnutím, má možnost využití opravných prostředků, ne možnost dovolávat se změny obsahu zejména odůvodnění rozhodnutí prostřednictvím žaloby na ochranu dobré pověsti.⁶⁶

Z praxe ESLP vyplývá, že i při výkonu soudcovské činnosti je možné zasáhnout do osobnostních práv, především odůvodněním rozsudků. Možností neoprávněného zásahu do osobnostních práv se zabýval Ústavní soud ČR v nálezu ze dne 15. listopadu 2006, sp. zn. I. ÚS 310/05. V tomto nálezu se Ústavní soud ztotožňuje s názorem ESLP v tom, že i odůvodněním rozsudku lze zasáhnout do osobnostních práv účastníka řízení, popř. i třetí osoby. *Takováto porušení, vytykána ve vztahu k odůvodnění soudního rozhodnutí, je nutno považovat s ohledem na funkci odůvodnění, zejména proto, aby soudu bylo umožněno vykonávat jeho funkci, tedy jasně a podrobně vysvětlit, jaký skutkový stav byl v daném případě shledán a jaké je jeho právní posouzení. Z tohoto důvodu lze, ve vztahu k odůvodnění soudního rozhodnutí, uvažovat o případném neoprávněném zásahu do osobnostních práv jen zcela výjimečně.*⁶⁷

K možnosti zásahu do dobré pověsti právnické osoby znaleckým posudkem se vyjadřoval Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 3 Cmo 207/2008. Podstatou sporu byla otázka, zda žalovaná, coby znalkyně v oboru ekonomika, mohla svým posudkem, který podle žalobce obsahoval nepravdivá tvrzení a nebyl vypracován odborně, zasáhnout do dobré pověsti žalobce. Znalecký posudek měl sloužit coby jeden z podkladů v přípravném řízení, jako takový byl také vypracován a použit; v průběhu hlavního líčení se však objevily pochybnosti o objektivitě znalkyně, a proto byl daný znalecký posudek označen za nepoužitelný a soud nadále vycházel ze znaleckého posudku vypracovaného jinou osobou. Sama znalkyně splnila pouze svou povinnost posudek vypracovat, dále ho nijak nešířila. Některé závěry z posudku však byly zveřejněny jejím zaměstnavatelem. Dalším z argumentů žalobce, proč bylo zasaženo do jeho dobré pověsti, byl fakt, že žalobce musel z důvodu trestního stíhání jejich představitelů zveřejnit některé z údajů na valné hromadě společnosti. Vrchní soud

⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. ledna 2002, sp. zn. 28 Cdo 95/2008.

⁶⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 15. listopadu 2006, sp. zn. I. ÚS 310/05.

v Praze vzal ve svém rozhodnutí o tom, že nedošlo k neoprávněnému zásahu do dobré pověsti, v potaz především skutečnost, že posudek nebyl po hlavním líčení již použit a sama žalovaná závěry ze svého posudku nezveřejnila. Tento názor byl pak potvrzen i rozhodnutím Nejvyššího soudu ČR v následném dovolacím řízení, kde soud uvedl, že *bylo prokázáno, že znalecký posudek byl vypracován pro účely přípravného trestního řízení, avšak v hlavním líčení soud tento posudek označil za nepoužitelný a již z něho dále nevycházel. Naopak nebylo prokázáno, že by žalovaná sama obsah znaleckého posudku šířila jinak, než že jej pouze předala objednateli. Pokud byly některé závěry z posudku žalované zveřejněny třetí osobou, resp. jestliže sama žalobkyně byla nucena zveřejnit některé významné skutečnosti v podkladech pro valnou hromadu, zejména se týkající trestního stíhání svých představitelů, nelze ani zde shledávat v případném negativním dopadu tohoto sdělení na pověst žalobce souvislost se znaleckým posudkem žalované, neboť jde o jednání, které žalovaná nikterak ovlivnit nemohla a nemůže za ně být činěna odpovědnou a informaci o trestním stíhání by žalobkyně musela zveřejnit i kdyby nebylo znaleckého posudku vypracovaného žalovanou.*⁶⁸

Nejvyšší soud ČR také řešil případ, kdy se žalobce domáhal zdržení se uvádění a zveřejňování výroků v souvislosti s hospodařením podniku Lesy České republiky, s.p. v lesích ve věstníku Nejvyššího kontrolního úřadu. Základem rozhodnutí se stalo posouzení, zda NKÚ jednal v rámci svých kompetencí. Vzhledem k tomu, že NKÚ plní kontrolní funkci zejména ve vztahu k hospodaření se státním majetkem a že je oprávněn a zároveň povinen výsledky svých kontrol zveřejňovat, což činí právě ve Věstníku NKÚ, nemohlo uveřejněným kontrolním závěrem dojít k zásahu do dobré pověsti žalobce. Nejvyšší soud tedy uzavřel, že *rozhodnutí NKÚ sama o sobě nemohou představovat zásah do základního práva nebo svobody zaručené ústavním pořádkem, ledaže by NKÚ překročil své zákonné kontrolní kompetence.*⁶⁹

5.3.2.5. Pravdivost tvrzení

Nepravdivé tvrzení zpravidla již samo zakládá neoprávněný zásah do dobré pověsti.⁷⁰ Skutečnost, že daná informace, resp. difamující tvrzení, je pravdivá, je zpravidla další

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. dubna 2011, sp. zn. 30 Cdo 2554/2009.

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. prosince 2010, sp. zn. 31 Cdo 1385/2008.

⁷⁰ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. září 2002, sp. zn. 28 Cdo 1375/2002.

okolností, která vylučuje neoprávněnost zásahu do dobré pověsti. Pravdivost tvrzení prokazuje jeho původce. Důležitá je pouze pravdivost tvrzení, nikoli její znalost žalovaným. Žalovaný tedy nemusí prokazovat, že mu pravdivost tvrzení byla známa již v době zveřejnění tvrzení. V průběhu sporu o dobrou pověst právnické osoby lze provést i tzv. vyšetřovací důkaz, což je důkaz, z něhož vyplývá skutečnost podstatná pro další dokazování, či soud může provést důkaz i bez návrhu.⁷¹ Ve vztahu k prokazování tvrzení je důležité rozlišovat skutková tvrzení a hodnotové soudy (rozlišení viz výše). Platí, že pouze u skutkového tvrzení můžeme posuzovat jeho pravdivost. Pravdivá informace nezasahuje do dobré pověsti právnické osoby do té doby, dokud není podávána tak, aby zkreslovala skutečnost.⁷² Důležité je, jaký celkový dojem vzbudí článek (popř. reportáž) u běžného čtenáře (diváka). V této souvislosti je nezbytné mít stále na vědomí, že podle judikatury Ústavního soudu ČR je nutné respektovat určitá specifika periodického tisku, a to zejména v tom smyslu, že není splnitelný požadavek absolutní přesnosti a podrobnosti skutkových tvrzení, a naopak je připuštěna určitá míra zjednodušení, aniž by se bez dalšího jednalo o neoprávněný zásah do dobré pověsti.⁷³ Obdobně se vyjadřuje i Nejvyšší správní soud ČR, který judikoval, že úlohou médií není poskytování sterilních informací, nýbrž reflektování reality, a to včetně kontroverzí, nejednoznačností, vrstevnatostí a emocionality.⁷⁴ Ve stejném rozsudku Nejvyšší správní soud uvádí, že je nezbytné posuzovat sdělované informace v jejich celkovém vyznění, nevytržené z kontextu. Zejména je nutné posoudit, zda byly uvedeny všechny údaje potřebné pro to, aby si divák mohl učinit objektivní názor, přičemž podstatná je především pravdivost těchto informací. Přestože uvedený rozsudek se zabývá objektivností pořadu v televizním vysílání, domnívám se, že výše uvedené názory lze použít i pro posuzování neoprávněnosti zásahu do dobré pověsti.

Chce-li někdo zveřejnit tvrzení, které může mít za následek difamací určité osoby, musí nejprve podniknout řádné dostupné kroky k ověření pravdivosti takové informace, a to v míře, v níž mu je ověření přístupné (popř. musí v případném sporu prokázat, že měl rozumné důvody pro spoléhání na pravdivost difamační informace). Zejména se

⁷¹ KROUPA, Jiří, MOLEK, Pavel, ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, et al. *Mediální právo*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita. 2009. 231 s. ISBN 978-80-210-4884-3.

⁷² Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. září 2011, sp. zn. 30 Cdo 149/2010.

⁷³ Viz např. nález Ústavního soudu ze dne 8. února 2000, sp. zn. I. ÚS 156/99.

⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 5. května 2010, sp. zn. 7 As 23/2010 – 73.

očekává, že si šířitel ověří informace u osoby, jíž se daná informace týká nebo zveřejní její stanovisko. *Legitimitu zveřejnění nelze dovodit, pokud byla dominantně motivována touhou poškodit difamovanou osobu, pokud šířitel sám informaci nevěřil anebo pokud ji poskytl bezohledně, aniž se řádně staral o to, zda je či není pravdivá.*⁷⁵

Ve výše citovaném nálezu Ústavního soudu byl k posouzení odpovědnosti za skutková tvrzení použit desetistupňový test, převzatý ze stanoviska benátské komise při Radě Evropy ze dne 17. března 2004:

- 1. Závažnost obvinění. Čím závažnější obvinění je, tím více byla veřejnost dezinformována a difamovaná osoba poškozena, pokud tvrzení není pravdivé.*
- 2. Povaha informace a uvážení, do jaké míry je předmětný problém záležitostí veřejného zájmu.*
- 3. Zdroj informace. Někteří šířitelé informace nemají přímou znalost o události. Někteří mají vlastní důvody rozmělnit informaci anebo jsou placeni za své příběhy.*
- 4. Vynaložené úsilí a konkrétní kroky k ověření pravdivosti informace.*
- 5. Status informace. Obvinění již může být předmětem vyšetřování, které vyžaduje ohledy.*
- 6. Naléhavost záležitosti. Zprávy jsou často komoditou podléhající rychlé zkáze.*
- 7. Zda byl žádán komentář od stěžovatele (žalobce). Ten může mít informace, kterými jiní nedisponují nebo které nesdělili. Oslovení stěžovatele (žalobce) nemusí být vždy nutné.*
- 8. Zda médiu šířené sdělení obsahovalo podstatu události viděné očima stěžovatele (žalobce).*
- 9. Tón sdělení šířeného médiu. Původce mediálně šířené informace může iniciovat diskusi nebo vyšetřování. Nemusí prezentovat obvinění jako sdělování faktu.*
- 10. Okolnosti zveřejnění včetně jeho načasování.*

⁷⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2005, sp. zn. I. ÚS 543/2003.

Tento test lze považovat za návod pro soudy, jaké otázky zvažovat při rozhodování sporů o ochranu osobnosti (a zároveň i o ochranu dobré pověsti). Nelze jej samozřejmě uplatňovat zcela mechanicky, vždy je nutné brát zřetel na konkrétní okolnosti jednotlivého případu a mít na paměti, že se nejedná o taxativní výčet otázek, které je nutné posuzovat.

S povinností ověřovat pravdivost zveřejňovaných tvrzení souvisí i rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. března 2009, sp. zn. 23 Cdo 1014/2007, kde se Nejvyšší soud zabýval otázkou, zda je možné zasáhnout do dobré pověsti zveřejněním výsledků kontroly piv provedené Českou obchodní inspekcí. Žalovaná v tomto případě zveřejnila uvedené výsledky ve svém časopise Rádce spotřebitele. Nijak je blíže nekomentovala, pouze zveřejnila obdržené výsledky. Kontrola byla prováděna zaměstnanci ČOI a podle jejích výsledků pouze výrobek žalobkyně nevyhovoval. Následně však bylo zjištěno, že vzorky výrobku byly nesprávně skladovány, a z tohoto důvodu nemohl být brát provedený test v potaz. Nejvyšší soud v tomto případě uzavřel, že tisk by měl být oprávněn spoléhat se na pravdivost zveřejněných výsledků kontrol ČOI. Proto pokud žalovaná zveřejnila výsledky kontroly, spoléhaje na pravdivost údajů poskytnutých správním orgánem, měla pro toto rozumné důvody a zároveň neměla důvod předpokládat nepravdivost těchto údajů.⁷⁶ Proto v daném případě nedošlo k zásahu do dobré pověsti, byť se později prokázala nepravdivost otištěných údajů.

Časté je také uveřejnění skutkového tvrzení společně s uvozujícími slovy typu „mluví se o“, „údajně“, „prý“ apod. Tím se zabýval Vrchní soud v Praze ve sporu o ochranu osobnosti sp. zn. 1 Co 98/99. Dospěl k názoru, že se nelze zbavit odpovědnosti za neoprávněný zásah s použitím těchto výrazů. Kdyby totiž soudy připustily opačný výklad, bylo by možné bez odpovědnosti šířit jakékoli informace či pomluvy.⁷⁷ Obdobně rozhodoval i Městský soud v Praze, který odmítl argument žalovaného, že v předmětném článku bylo tvrzení uvedeno výrazy „měl nechat“ či „prý“, a proto by neměl být odpovědný za nepravdivé tvrzení, a tím pádem neoprávněný zásah. Městský soud v Praze uzavřel, že tyto výrazy neoslabují dopad článku na čtenáře, a naopak v nich takto uvozené články vyvolávají dojem neodpovídající pravdě.⁷⁸ V protikladu

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1014/2007.

⁷⁷ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. října 1999, sp. zn. 1 Co 98/99.

⁷⁸ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. června 1993, sp. zn. 34 C 166/93.

k tomuto lze uvést nález Ústavního soudu ČR, který se zabýval kritikou vyjádřenou polemickým způsobem, a to větou uvozenou výrokem „Netroufnu si tvrdit“. Ústavní soud v tomto nálezu uvedl, že nelze poměřovat pravdivost všech údajů v předmětném článku, ale pouze těch, které jsou výslovně vázány na toto polemické vyjádření. Vzhledem k tomu, že v tomto případě se již jedná o vyjádření názoru či stanoviska, lze uzavřít, že takto zpravidla nemůže dojít k neoprávněnému zásahu.⁷⁹ V souvislosti s pravdivostí kritiky lze také zmínit názor ESLP, že není přípustné, aby byli novináři oprávněni formulovat kritické názory pouze za předpokladu, že budou schopni prokázat jejich pravdivost.⁸⁰

5.4. Soudní ochrana dobré pověsti

Občanský zákoník chrání dobrou pověst právnické osoby před neoprávněným zásahem. Tato ochrana může být realizována zejména soudní cestou, prostřednictvím níže popsaných žalobních prostředků. V následujícím výkladu se zaměřím na prostředky ochrany speciální, které jsou uvedené v § 19b obč. zák. Pro úplnost uvádím, že vedle prostředků speciálních, lze použít i prostředky obecné ochrany, mezi které řadíme zejména svépomoc a ochranu poskytovanou orgány státní správy, a to vzhledem k tomu, že obecnými prostředky ochrany se lze domoci ochrany jakéhokoli subjektivního práva.⁸¹ Tyto prostředky však budou u ochrany dobré pověsti právnické osoby uplatňovány výjimečně, neboť stěžejní roli v této oblasti mají soudy.

V úvahu zároveň připadá i žaloba na náhradu škody podle § 420 obč. zák., a to za předpokladu vzniku majetkové, zde je však nezbytné prokazovat zavinění podle § 420 an. obč. zák.⁸²

5.4.1. Příslušnost soudů

Příslušnost soudu, ať již věcná či místní, je upravena zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Příslušnost věcná je upravena v § 9 osř, místní příslušnost pak v § 84 an. osř.

⁷⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 10. prosince 1997, sp. zn. II. ÚS 357/96.

⁸⁰ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Dalban proti Rumunsku ze dne 28. září 1999.

⁸¹ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 53 s. ISBN 80-7201-297-5.

⁸² HAJN, Petr. *Ochrana právnické osoby podle § 19b občanského zákoníku. Právo a podnikání*. 1994. č. 10. s. 3.

V § 9 odst. 3 písm. m) osř je v obchodních věcech svěřena příslušnost krajským soudům i ve věcech ochrany názvu a dobré pověsti právnické osoby. Tato úprava byla do občanského soudního řádu včleněna novelou provedenou zákonem č. 30/2000 Sb., s účinností od 1. ledna 2001, a v praxi znamená otázku, kdy vlastně rozhodují krajské soudy otázky ochrany názvu a dobré pověsti. Před rokem 2001 bylo rozhodování sporů vznikajících v oblasti ochrany dobré pověsti právnické osoby svěřeno v prvním stupni soudům okresním, neboť nebyla dána příslušnost soudů krajských podle § 9 odst. 2 až 4 osř. Toto potvrzovala i judikatura.⁸³ Naproti tomu spory o ochranu osobnosti byly rozhodovány v prvním stupni právě u soudů krajských, čímž byla založena nerovnost mezi osobami právnickými a fyzickými, což bylo některými autory kritizováno.⁸⁴ Novela z roku 2000 měnila věcnou příslušnost tak, aby se nadále vycházelo ze zásady, že krajské soudy v prvním stupni budou napříště řešit spory a jiné právní věci, které mají vyšší typovou míru skutkové nebo právní obtížnosti. Rozhodujícím kritériem se tak stala hmotněprávní stránka věci.

I v současné podobě občanského soudního řádu je uvedeno pravidlo, které říká, příslušnost okresních soudů je dána tehdy, pokud není dána příslušnost soudu krajského. Jak již bylo uvedeno výše, v § 9 odst. 3 písm. m) osř je příslušnost krajského soudu dána v obchodních věcech i pro ochranu dobré pověsti právnické osoby. Toto ustanovení, ač na první pohled relativně srozumitelné, s sebou přináší otázku, v jakých případech bude rozhodovat krajský soud v první instanci, pokud tak činí pouze ve věcech obchodních, a co se pod pojmem obchodní věc rozumí. Nejvyšší soud ČR se v rozsudku ze dne 22. října 2009, sp. zn. 30 Cdo 3638/2009, vyjádřil tak, že je rozdíl mezi ochranou osobnosti, kde se prvostupňové řízení koná u krajského soudu, a ochranou dobré pověsti právnické osoby. Dále uvedl, že pokud § 9 odst. 3 písm. m) osř svěřuje spory ve věcech ochrany dobré pověsti krajským soudům, činí tak v případech věcí obchodních. Nejvyšší soud vidí jako nezbytnost podřadit pro tuto příslušnost vztah mezi žalobcem a žalovaným pod kategorii obchodních závazkových vztahů podle § 261 a § 262 obch. zák., tedy vyslovil nutnost existence právního vztahu podle obchodního zákoníku⁸⁵. Z toho plyne, že Nejvyšší soud ČR chápe pojem obchodní věc ve velice

⁸³ Např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. října 1994, sp. zn. 1 Co 248/94.

⁸⁴ Např. TOMAN, P., DEVÁTÝ, S. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 1. vydání. Praha: Linde, 1999. ISBN 80-7201-169-3.

⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. října 2009, sp. zn. 30 Cdo 3638/2009.

úzkém pojmu. *Převedeno do praxe by to ad absurdum znamenalo, že by např. věcná příslušnost krajských soudů v rejstříkových věcech podle písm. a) stejného odstavce byla založena za situace, že by tu byl relevantní obchodněprávní závazkový vztah. Pokud by tedy např. nově založená společnost podala návrh na zápis do obchodního rejstříku, měl by o tomto zápisu rozhodnout nejspíše okresní soud, neboť můžeme jen stěží připustit, že by zde existoval relevantní obchodněprávní závazkový vztah, který by byl podstatný pro vznik nové společnosti.*⁸⁶ Autor citovaného článku v tomto dále dodává, že má za to, že Nejvyšší soud měl na mysli spíše širší výklad pojmu obchodní věc, a to takový, který by zakládal příslušnost krajských soudů ve věcech podléhajících režimu obchodního zákoníku. Nicméně i tento výklad pokládá autor za nevhodný, a to např. z toho důvodu, že podle tohoto dělení by nadále pod agendu krajských soudů v prvním stupni nespádaly veškeré spory v oblasti směnek a šeků (jak tomu je dnes) a nesmyslně by došlo ke štěpení agendy upravené jedním zákonem.

V návaznosti na výše rozebraný rozsudek Nejvyššího soudu ČR předložil Městský soud jeden z řešených sporů o ochranu dobré pověsti k rozhodnutí o příslušnosti Vrchnímu soudu v Praze. Vrchní soud ve svém usnesení ze dne 29. ledna 2010, sp. zn. (Rc) Npc 2831/2009, nesdílel výše uvedený závěr Nejvyššího soudu a považoval ho za odchýlný od dosavadního rozhodování v těchto věcech. Naopak dle jeho názoru spory týkající se ochrany názvu a dobré pověsti právnických osob spadají do agendy krajských soudů, a to zejména z důvodu právní a skutkové složitosti. Zároveň se vyjadřuje k pojmu obchodní věc, a to tak, že obchodní závazkové vztahy podle § 261 a § 262 obch. zák. jsou pouhou podskupinou vztahů spadajících pod obchodní věci. Z tohoto důvodu nespátřuje oporu v zákoně pro takové dělení obchodních věcí. Mimo to je takové dělení i proti vůli zákonodárce, který se snažil výše uvedenou novelou omezit nejednotnost a průtahy rozhodování ve složitých agendách. Je proto jedno, zda je spor o ochranu názvu či dobré pověsti právnické osoby vzniklý ze vztahu podléhajícímu režimu obchodního zákoníku či nikoliv, protože pro veškeré tyto spory je v prvním stupni příslušný krajský soud.⁸⁷ S obdobným názorem se lze setkat i další judikatuře, a to i v judikatuře Nejvyššího soudu ČR. *Spory o právní věci uvedené v § 9 odst. 3 písm. h), i), j), l), m),*

⁸⁶ CIK, Stanislav. K věcné příslušnosti v žalobě na ochranu dobré pověsti právnické osoby. *Právní rádce* [online]. 2010, č. 7 [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-45023550-k-vecne-prislusnosti-v-zalobe-na-ochranu-dobre-povesti-pravnicke-osoby>.

⁸⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. ledna 2010, sp. zn. (Rc) Npc 2831/2009.

n), o), p), q), s), t), u), v), a w) o. s. ř. jsou vesměs věci typově právně a skutkově složité, popřípadě vyskytující se v soudní praxi méně často. Dovozuje se proto, že je zákon soustřeďuje v prvním stupni u krajských soudů. I když vždy nemusí jít o věci vyplývající z obchodních vztahů, zákon nevyčleňuje tyto neobchodní věci soudům okresním. Ustanovení § 9 odst. 3 písm. m) předepisuje věcnou příslušnost krajských soudů rozhodujících v obchodních věcech také pro ochranu názvu a dobré pověsti právnické osoby, jejímž hmotněprávním základem je § 19b obč. zák.⁸⁸ S těmito závěry nelze než souhlasit, neboť i úmyslem zákonodárce nebylo stanovit další podmínku pro založení věcné příslušnosti krajských soudů.⁸⁹

Místní příslušnost, oproti příslušnosti věcné, nepůsobí v teorii či praxi potíže s výkladem. K řízení je příslušný obecný soud žalovaného, nestanoví-li zákon jinak. Obecným soudem právnické osoby je podle § 85 odst. 3 osř okresní soud, v jehož obvodu má tato sídlo. Vzhledem k tomu, že v první instanci je ve věcech ochrany dobré pověsti příslušný krajský soud, použije se na určení místní příslušnosti § 85 osř, který stanoví, že místně příslušným krajským soudem je ten, v jehož obvodu je obecný soud účastníka.

5.4.2. Aktivní a pasivní legitimace

Za subjekty ochrany dobré pověsti můžeme označit právnické a fyzické osoby. Tyto můžeme dělit na subjekty oprávněné, tj. subjekty aktivně legitimované, a na subjekty povinné, tj. subjekty pasivně legitimované. Tyto dvě strany budou tvořit procesní subjekty v každém sporu o ochranu dobré pověsti právnické osoby; subjekty s aktivní legitimací na straně žalobce, zatímco pasivně legitimované subjekty na straně žalované.

Aktivně legitimovány jsou pouze nositelé práva na ochranu dobré pověsti, tedy právnické osoby, kterým bylo zasaženo do dobré pověsti. Legitimovány jsou pouze samotné právnické osoby, není možné, aby členové statutárních orgánů, byť se subjektivně poškozeni cítí, žalovali jiné na ochranu své vlastní osobnosti, pokud zásah byl způsoben právnické osobě. Právnické osoby jsou k podání žaloby na ochranu osobnosti legitimovány po dobu jejich trvání, neboť, jak již bylo uvedeno výše,

⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. prosince 2010, sp. zn. 31 Cdo 1385/2008.

⁸⁹ CIK, S. K věcné příslušnosti v žalobě na ochranu dobré pověsti právnické osoby. *Právní rádce* [online]. 2010, č. 7 [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: <http://pravniciradce.ihned.cz/c1-45023550-k-vecne-prislusnosti-v-zalobe-na-ochranu-dobre-povesti-pravnicke-osoby>.

v případě zániku právnické osoby se nelze dožadovat ochrany její dobré pověsti (na rozdíl od ochrany všeobecného osobnostního práva, kdy uplatnění ochrany po smrti fyzické osoby přechází na vyjmenované členy rodiny).

Může nastat i situace, kdy původce zásahu nezpůsobí újmu v dobré pověsti pouze jediné právnické osoby, ale oprávněných subjektů bude více. V takovém případě mají možnost bránit svou dobrou pověst soudní cestou všechny poškozené subjekty, ať již současně nebo každý z nich zvlášť, nezávisle na sobě.⁹⁰

Pasivně legitimováni jsou naopak původci zásahu, kteří porušili absolutní právo právnické osoby na ochranu dobré pověsti tím, že do něj neoprávněně zasáhli. Jedná se o každého původce zásahu, tedy jak o osobu fyzickou, tak i o osobu právnickou. Určení, kdo je pasivně legitimován, může být složité, a to zejména z toho důvodu, že ne vždy ponese odpovědnost za zásah přímo autor daného výroku (resp. článku, reportáže), zejména v situacích, kdy je autor v zaměstnaneckém poměru vůči nakladatelství či provozovateli vysílání. Bude proto vždy nezbytné zkoumat, zda je zásah způsoben osobou, která byla použita jinou osobou k realizaci její činnosti. Podle judikatury totiž osoba, která byla použita právnickou nebo fyzickou osobou k výkonu její činnosti, neodpovídá za způsobený zásah přímo poškozené osobě, ale pouze té osobě, která ji k výkonu činnosti použila. Dotčené právnické osobě by odpovídala pouze v případě tzv. excesu, tedy v případě, kdy by vybočila z rámce činnosti právnické či fyzické osoby, která ji použila.⁹¹ To bude případ zpravidla zaměstnanců, kteří budou odpovídat svému zaměstnavateli podle příslušných ustanovení zákoníku práce o odpovědnosti za škodu, zatímco sám zaměstnavatel bude odpovídat za zásah do dobré pověsti. *Předpokladem je, aby činnost pracovníka nepostrádala místní, časový a věcný vztah k plnění úkolů této osoby.*⁹² Jiná situace nastane, bude-li autor článku rozdílný od zaměstnanců vydavatele tiskovin. Za této situace je možné domáhat se ochrany přímo proti této osobě. S ohledem na dispoziční právo žalobce lze v takovém případě podat žalobu na ochranu dobré pověsti směřovanou jak proti autorovi článku, tak proti vydavateli, případně obě dvě současně.⁹³ V každém případě, kdy je výrok učiněn fyzickou osobou, která má

⁹⁰ Viz obdobně Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. května 2002, sp. zn. 28 Cdo 416/2002.

⁹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. července 2000, sp. zn. 30 Cdo 1526/2000.

⁹² Rozsudek nejvyššího soudu ČR ze dne 11. prosince 2003, sp. zn. 30 Cdo 73/2003.

⁹³ DOLEŽÍLEK, J. *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2008, 65 s. ISBN 978-807-3573-133.

návaznost na právnickou osobu, např. v případě jednatelů společnosti či výše zmíněných zaměstnanců, je třeba zkoumat, zda prezentuje své názory, nebo názory právnické osoby. Má se např. za to, že pokud předseda politické strany vysloví názor na určitou událost, nemůže se tento názor automaticky pokládat za názor politické strany, pokud nejde o názor přijatý oprávněným orgánem.⁹⁴ Pokud by však osoba vystupovala coby člen orgánu právnické osoby a jako taková i plnila povinnosti plynoucí jí z funkce, bude za případný zásah odpovídat sama právnická osoba. Pokud např. ministr pronese výrok z titulu funkce člena vlády a v rámci své pravomoci, má se za to, že plní úkoly státu a nejde tedy o exces, za který by případně odpovídal on sám.⁹⁵

Častým argumentem, proč by žalovaný neměl být odpovědný za neoprávněný zásah je fakt, že difamující tvrzení nebylo tvrzením autora, ale třetí osoby, která měla možnost se v reportáži či článku vyjádřit, popř. se kterou byl veden rozhovor. I v těchto případech však vydavatel odpovídá za zásah, neboť fakt, že autorem difamujícího tvrzení je osoba odlišná od vydavatele a autora článku, ho této odpovědnosti nezprošťuje.⁹⁶ Problematikou reprodukování výroků v interview se zabýval Nejvyšší soud ČR v rozsudku ze dne 7. února 2001, sp. zn. 30 Cdo 214/2000. V tomto případě rozhodl odvolací soud tak, že při přesné reprodukci výroků plnil vydavatel tiskovin pouze povinnost vyplývající z čl. 17 LSZP, a proto není za dané výroky odpovědný. Dovolací soud však s tímto názorem nesouhlasil, neboť *interview jako forma rozhovoru mezi dvěma nebo více osobami, zaměřeného na získání informací, argumentů a názorů a určeného k publikaci, se liší od běžného rozhovoru tím, že v zájmu publicistického záměru vydavatele vedením tohoto rozhovoru tazatelem jsou cíleně kladeny otázky vyplývající z tématu, ze záměru a z konkrétní situace. Nelze proto mít za to, že bez dalšího v takových případech jde pouze o reprodukci tvrzení určité osoby, ale je nutno současně přihlížet i k faktu publicistické součinnosti vydavatele, a tím i podílu na vyznění rozhovoru, resp. vlivu na to, zda interview bude uveřejněno.*⁹⁷

K tomu, aby mohla být úspěšná žaloba na ochranu dobré pověsti, je třeba, aby subjekt, který je původcem zásahu, stále existoval, tj. fyzická osoba stále žila a právnická osoba

⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. června 2006, sp. zn. 30 Cdo 2712/2005.

⁹⁵ KNAP, Karel, ŠVESTKA, Jiří, JEHLIČKA, Oldřich, et al. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2004. 170 s. ISBN 80-7201-484-6.

⁹⁶ Viz např. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. července 1997, sp. zn. 23 C 102/96.

⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. února 2001, sp. zn. 30 Cdo 214/2000.

nezanikla. Zánikem pasivně legitimovaného subjektu se zabýval Vrchní soud v Olomouci v rozsudku ze dne 22. července 2009, sp. zn. 1 Co 315/2008, kde se zabýval žalobou na ochranu osobnosti podanou proti Baťově krajské nemocnici Zlín, která byla v průběhu řízení před soudem prvního stupně zrušena. Vrchní soud dovozoval, že by bylo zcela absurdní, pokud by sankce za neoprávněný zásah byly uloženy osobě jiné než původci zásahu. Uvedené závěry nevztahoval pouze na osoby fyzické, ale i na osoby právnické. Dovozoval tak nepřímo z ustanovení § 311 obch. zák. o ručení, které spojuje zánik závazku se zánikem právnické osoby bez právního nástupce. Vzhledem k tomu, že zanikají závazky, musí nutně zanikat i povinnost z odpovědnosti za zásah do dobré pověsti. Co se přeměn obchodních společností a družstev podle zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, týče, dle názoru Vrchního soudu v Olomouci i zde platí, že povinnosti z odpovědnosti za neoprávněný zásah zanikají spolu s právnickou osobou, a to i navzdory tomu, že v těchto případech existuje právní nástupce. Výjimku tvoří jediné přeměna společnosti či družstva formou změny právní formy, při které nedochází k zániku právnické osoby, ale pouze ke změně formy. Vrchní soud v Olomouci tedy uzavřel, že *odpovědnost za zásah nelze převést na jiný subjekt a práva a povinnosti z takového vztahu nejsou způsobilé přechodu na právní nástupce. Pasivně legitimován v řízení je pouze škůdce (původce zásahu), který do osobnostních práv protiprávně zasáhl.*⁹⁸ Tento spor byl následně řešen i Nejvyšším soudem ČR, který se však s názory Vrchního soudu v Olomouci neztotožnil a dospěl k názoru, že *v případě zániku právnické osoby není absolutní analogie se smrtí fyzické osoby, plně reálná, neboť v řadě případů práva a povinnosti právnické osoby vplývají do jiné právnické osoby, do níž se tak promítnou a prolnou prvky právní subjektivity původní právnické osoby. To však odvolací soud pominul a v případě žalovaného subjektu nezkoumal.*⁹⁹ V tomto ohledu má samozřejmě Nejvyšší soud pravdu, jelikož na právního nástupce právnické osoby přecházejí všechna práva a povinnosti, otázkou však zůstává, zda je spravedlivé a účinné požadovat po nástupnické společnosti, aby odčinila újmu způsobenou společností jinou. Např. při morální satisfakci by to de facto znamenalo, že se za případný zásah do dobré pověsti bude omlouvat jiná osoba, než která zásah způsobila. Při rozdělení společnosti podle části třetí zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev,

⁹⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. července 2009, sp. zn. 1 Co 315/2008.

⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. prosince 2011, sp. zn. 30Cdo 528/2010.

vyvstává navíc otázka ohledně subjektů odpovědnosti za zásah do dobré pověsti, kterých by najednou bylo vícero, a pravděpodobně by odpovídaly za zásah solidárně. Osobně považuji za nesmyslné, aby se poškozená osoba nemohla domáhat svých práv, když subjekt, který jí způsobil újmu na těchto, fakticky stále existuje. Vysvětleno na příkladu, pokud by došlo k fúzi dvou vydavatelství bulvárních deníků v jeden, není logické, aby jejich nástupce, který bude s největší pravděpodobností znovu vydávat tiskoviny, nebyl odpovědný za zásahy do dobré pověsti či osobnostních práv z doby před fúzí.

Zajímavou otázkou je, kdo by byl pasivně legitimován v případě, že by k zásahu do dobré pověsti došlo prostřednictvím odůvodnění rozhodnutí soudu. Podle názoru Vrchního soudu v Praze je v takových případech nezbytné postupovat analogicky podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, což v praxi znamená, že pasivně legitimován by v takovém případě byl stát zastoupený Ministerstvem spravedlnosti ČR.¹⁰⁰

5.4.3. Prostředky soudní ochrany proti neoprávněnému zásahu

Ochranu proti neoprávněným zásahům poskytují především soudy. V § 19b odst. 2 obč. zák. jsou uvedeny způsoby, kterými se je možné ochrany domáhat. Jedná se o právo domáhat se zdržení se zásahu (žalobou zdržovací), odstranění závadného stavu (žalobou odstraňovací) a především v praxi nejvíce uplatňované právo domáhat se přiměřeného zadostiučinění, a to jak ve formě morální, tak reálné (žalobou satisfakční). Právnická osoba se může domáhat nejen jednotlivých prostředků ochrany, ale i vícero z nich najednou, popř. i všech. Z dikce zákona, který stanoví, že (...) *je možné domáhat se u soudu (...)*, soudní praxe dovozuje, že je na úvaze soudu, jaký z požadovaných prostředků ochrany bude přisouzen. Soud tak učiní na základě zhodnocení okolností každého jednotlivého případu.¹⁰¹ Zajímavé je rozdílné znění zákona ohledně možnosti použití prostředků obrany u osob fyzických a právnických. Zatímco zákonodárce u prostředků obrany osobnostních práv v § 13 odst. 1 obč. zák. zvolil formulaci (...) *má právo se zejména domáhat (...)*, a tedy výčet je demonstrativní, u ochrany názvu a dobré

¹⁰⁰ KNAP, Karel, ŠVESTKA, Jiří, JEHLIČKA, Oldřich, et al. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2004. 170 s. ISBN 80-7201-484-6.

¹⁰¹ Rozsudek nejvyššího soudu ČR ze dne 9. dubna 2002, sp. zn. 28 Cdo 1640/2001.

pověsti v § 19 odst. 2 obč. zák. se dočteme, že (...) *je možné domáhat se u soudu (...)*. Právnická osoba se může ochrany své dobré pověsti domáhat prostřednictvím některého ze zákonem předpokládaných prostředků. Toto ovšem neznamená, že by právnická osoba na svou obranu nemohla použít prostředků tzv. obecných, např. žaloby na náhradu škody, toto právo jí vzhledem k všeobecnosti přístupu k těmto obranným prostředkům nelze upřít.¹⁰²

Předpokladem úspěšnosti žaloby na ochranu osobnosti je splnění následujících podmínek: (i) existence zásahu, (ii) neoprávněnost tohoto zásahu a (iii) kauzální nexus (příčinná souvislost) mezi těmito. Zároveň je třeba podotknout, že neoprávněný zásah bude podle judikatury Ústavního soudu dán tehdy, pokud je mezi zásahem a porušením práva na dobrou pověst právnické osoby příčinná souvislost a zásah přesáhl přijatelnou intenzitu takovou mírou, že jej již v demokratické společnosti nelze tolerovat.¹⁰³ Z hlediska přiznání ochrany bude mít význam i okolnost, jak dlouho po zásahu se žalobce domáhá ochrany – např. v rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. října 2006, sp. zn. 30 Cdo 1404/2006, vzal soud v úvahu, že se žalobkyně na soud obrátila až po dvou letech od tvrzeného zásahu, a i proto neměl za přesvědčivé úvahy odvolacího soudu o způsobeném zásahu.

5.4.3.1. Žaloba zdržovací – upuštění od neoprávněného zásahu

Zdržovací (neboli negatorní) žaloba má své místo tam, kde se žalobce domáhá upuštění od konkrétního neoprávněného zásahu, který stále trvá. Jako taková má výrazně preventivní charakter. Trvání zásahu, popř. existence bezprostředního nebezpečí jeho uskutečnění či opakování, je nezbytnou podmínkou. Z toho lze dovodit, že tam, kde již zásah pominul a nadále nehrozí jeho opakování, nelze se proti němu bránit tímto prostředkem.¹⁰⁴

Nezbytností je, aby byl žalobní návrh formulován přesně, musí obsahovat popis jednání, ve kterém je spatřován zásah do dobré pověsti a zároveň jakých konkrétních zásahů se má žalovaný zdržet. U úředně povolených činností se lze domáhat pouze upuštění od

¹⁰² TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 58 s. ISBN 80-7201-297-5.

¹⁰³ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. února 2000, sp. zn. I. ÚS 156/99.

¹⁰⁴ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. dubna 1997, sp. zn. 23 C 3/97.

konkrétního zásahu, nelze se domáhat upuštění od činnosti jako takové zcela, např. aby žalovaný zcela přestal vydávat tiskoviny.¹⁰⁵ Z požadavku přesnosti formulace žalobního návrhu je třeba vyvodit, že není přijatelný takový návrh, který by např. požadoval, aby se žalovaný zdržel veškerých urážlivých výroků, ale je třeba uvést konkrétní jednání, kterým žalovaný do dobré pověsti zasahuje.

Pro upuštění od neoprávněného zásahu se v soudním rozhodnutí nestanovuje žádná lhůta, neboť rozhodnutí je vykonatelné již samotným nabytím právní moci. Při případném nesplnění stanovené povinnosti je při výkonu rozhodnutí třeba postupovat podle § 351 osř, tzn., že za porušení soudem stanovené povinnosti může být uložena pokuta až do výše 100 000 Kč a pokud ani pak žalovaný povinnost nesplní, bude mu na návrh oprávněného uložena další pokuta v přiměřené výši. Zaplacením pokut se žalovaný nezproští povinnosti plnit původní povinnost.¹⁰⁶

5.4.3.2. Žaloba odstraňovací – odstranění trvajících následků neoprávněného zásahu

Žaloba odstraňovací (neboli restituční) směřuje k odstranění následků neoprávněného zásahu, ideálně do stavu, který existoval před počátkem zásahu. Předpokladem úspěšného uplatnění žaloby je, aby následky trvaly a bylo je možné přijatelným způsobem odstranit. Příkladem požadovaného odstranění následků může být odstranění závadného článku z internetových stránek žalovaného. Žalobce musí v žalobním návrhu přesně označit, jakým jednáním se žalovaný zásahu dopustil, a jakým způsobem má následky odstranit. Způsob odstranění závadného stavu musí odpovídat konkrétnímu zásahu, a to jak obsahově, tak i formou a rozsahem. Povinností soudů však není pouze posouzení, zda je navrhovaný způsob odstranění následků zásahu přiměřený neoprávněnému zásahu do dobré pověsti, ale zároveň musí vzít v úvahu, zda je možné výrok rozhodnutí vykonat případným výkonem rozhodnutí.¹⁰⁷ Zároveň není možné použít k odstranění následků způsobu, který by zasahoval do práv a povinností jiných osob než žalovaného. Výjimku z tohoto pravidla tvoří § 350 osř, který umožňuje soudu

¹⁰⁵ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 196 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

¹⁰⁶ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 196 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

¹⁰⁷ DOLEŽÍLEK, J. *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2008, 76 s. ISBN 978-807-3573-133.

povolit, aby za povinného vykonal stanovenou povinnost někdo jiný (toto bude vhodné např. u povinnosti uveřejnění soudního výroku v médiích).¹⁰⁸

U výroků rozhodnutí, které ukládají odstranění následků zásahu, se stanovuje lhůta, ve které tak povinný má učinit. V případě nesplnění lze podat návrh na výkon rozhodnutí, přičemž je opět možné ukládat pokuty podle § 351 osř, jak je popsáno výše.

5.4.3.3. Žaloba satisfakční – poskytnutí přiměřeného zadostiučinění

Satisfakční žaloba je nejvíce používaným z triády prostředků. Jejím účelem je náhrada nemajetkové újmy způsobené neoprávněným zásahem. Soudní praxe postupem času dospěla k názoru, že na přiznání přiměřeného zadostiučinění má žalobce právní nárok a je povinností soudu mu jej při neoprávněném zásahu do dobré pověsti žalobce přiznat. Předpokladem pro úspěšnost žaloby je existence nemajetkové újmy žalobce způsobené neoprávněným zásahem do dobré pověsti.¹⁰⁹ Přiměřenost požadovaného zadostiučinění co do formy i obsahu posuzuje na základě volného uvážení soud, který není vázán žalobním návrhem¹¹⁰ (může tedy přiznat nižší zadostiučinění, než jaké je požadované). Při tomto posuzování bere soud v úvahu celkovou povahu i jednotlivé okolnosti daného případu, dále přihlíží k intenzitě, povaze a způsobu neoprávněného zásahu a k charakteru a rozsahu zásahu do dobré pověsti, popř. jaký ohlas zásah vzbudil.¹¹¹ Při rozhodování o přiměřeném zadostiučinění se přihlíží i k chování žalobce, tedy k tomu, zda si již sám svým jednáním fakticky poskytl určitou formu satisfakce, a to svépomocí, např. následným verbálním útokem na původce zásahu, který by jinak byl považován za neakceptovatelný. *V takových případech je třeba porovnat míru dotčení osobnosti a tomu odpovídající satisfakce s tím, do jaké míry byl nárok na satisfakci suplován případnou „svépomocí“ poškozeného.*¹¹² Přiměřené zadostiučinění rozlišujeme dvojího druhu – morální a peněžité neboli relutární. Možnost požadování a přiznání obou forem současně je možná a v praxi i velmi častá.

¹⁰⁸ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 59 s. ISBN 80-7201-297-5.

¹⁰⁹ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 61 s. ISBN 80-7201-297-5.

¹¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. července 2002, sp. zn. 28 Cdo 822/2002.

¹¹¹ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 197 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

¹¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2001, sp. zn. 30 Cdo 2971/2000.

Přiměřené morální zadostiučinění bude nejčastěji mít formu omluvy, ať již ve formě dopisu či, zejména, omluvy uveřejněné v médiích. Z dalších možných forem připadá v úvahu např. odvolání difamujících výroků, popření pravdivosti sdělených informací či zveřejnění výroku soudního rozhodnutí. Žaloba musí, stejně jako u předchozích prostředků, obsahovat vyličení jednání, které mělo údajně způsobit zásah do dobré pověsti žalobce, petit musí být srozumitelný, přesný a určitý, a především musí znít na konkrétní formu morálního zadostiučinění. Pokud by soud shledal, že navržená forma morálního zadostiučinění neodpovídá zásahu (je nepřiměřená) a není náležitě upravena, žalobu zamítne.¹¹³ Domáhá-li se žalobce omluvy, musí do petitu uvést navrhované znění žaloby a způsob jejího provedení (např. formou dopisu či omluva uveřejněná na počátku televizního pořadu, ve kterém došlo k zásahu do dobré pověsti). Ohledně omluv požadovaných po médiích se dá říci, že žalobce zpravidla požaduje uveřejnění omluvy ve stejné tiskovině či v televizním programu žalovaného, v jaké došlo k tvrzenému zásahu. Soud je vázán petitem žaloby a nemůže text omluvy měnit. *Je však obvyklé, že soudy omluvu krátí, tj. uloží žalovanému zveřejnit pouze určitou část omluvy požadované žalobcem.*¹¹⁴ V takovém případě soud omluvu nemění, pouze ji co do zbývajících částí zamítá. Za přiměřené zadostiučinění nemůže být považována taková omluva, při jejímž zveřejnění by se teprve určitá část společnosti o zásahu dozvěděla, ačkoli bez zveřejnění omluvy požadovaným způsobem by k tomuto nedošlo.¹¹⁵ Za řádné splnění povinnosti uveřejnit omluvu lze považovat takové jednání, při němž je dodržena konkrétní požadovaná forma, obsah a znění omluvy vymezené ve výroku rozhodnutí. Pokud žalovaný k takové omluvě připojí svůj nesouhlasný komentář (např. uvede, že výroky, za které se omlouvá, jsou stejně pravdivé), nelze tuto omluvu považovat za řádnou a jeho povinnost zveřejnit omluvu řádně nadále trvá, popř. může být vymáhána výkonem rozhodnutí.¹¹⁶

Občanský zákoník přiznává i možnost domáhat se při neoprávněném zásahu peněžitého zadostiučinění. Nelze však přehlédnout, že § 19b odst. 2 obč. zák. upravuje možnost poskytnutí peněžitého zadostiučinění odlišně od ustanovení § 13 odst. 2 obč. zák., který

¹¹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2006, sp. zn. 30 Cdo 2919/2006.

¹¹⁴ KROUPA, Jiří, MOLEK, Pavel, ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, et al. *Mediální právo*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita. 2009. 245 s. ISBN 978-80-210-4884-3.

¹¹⁵ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. dubna 1997, sp. zn. 23 C 3/97.

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. 20 Cdo 3272/2006.

upravuje možnost poskytnutí přiměřeného zadostiučinění při zásahu do osobnostních práv fyzické osoby. § 13 odst. 2 obč. zák. stanoví podmínku, že peněžité zadostiučinění může být poskytnuto tehdy, pokud *by se nejevilo přiměřené zadostiučinění podle odstavce 1* (pozn.: tj. zadostiučinění morální) *zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti*. Naproti tomu § 19b odst. 2 obč. zák. obdobnou podmínku nestanovuje, pouze říká, že se právnická osoba může domáhat přiměřeného zadostiučinění, *které může být požadováno i v penězích*. Z takovéto úpravy vzniká otázka, zda postupovat analogicky podle ochrany osobnosti fyzických osob, a přiměřené zadostiučinění v penězích přiznat jen v případech, kdy nepostačí zadostiučinění morální, nebo zda lze peněžité zadostiučinění poskytnout i v případě, že by morální zadostiučinění zcela postačovalo. Nejvyšší soud se v této otázce vyjádřil tak, že *úprava obsažená v § 19b odst. 2 obč. zák. je širší než úprava obsažená v § 13 odst. 2 obč. zák., neboť tu např. není stanovena podmínka, že peněžní náhradu nemajetkové újmy lze požadovat jen tehdy, nejeví-li se postačující zadostiučinění v nepeněžité formě*.¹¹⁷ Tento názor je sdílen i mnohou teorií, např. J. Teryngel uvádí, že *zatímco u ochrany občanské cti zákon omezuje možnost domáhat se náhrady nemajetkové újmy v penězích především na případy, kdy byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, u dobré pověsti právnických osob žádná omezení, pokud jde o míru ohrožení nebo zásahu do dobré pověsti neobsahuje*.¹¹⁸ V komentáři k občanskému zákoníku od Wolters Kluwer, a.s. autoři také uvádějí, že peněžitou náhradu lze požadovat vždy, neboť zákon nepreferuje, na rozdíl od úpravy ochrany osobnosti fyzických osob, satisfakci nepeněžitou.¹¹⁹ Obdobné uvádí i S. Devátý a P. Toman, kteří nadto dále rozvíjejí, že soud nemá možnost posuzovat, zda by stačilo morální zadostiučinění a z tohoto pak odvozovat případné peněžité plnění. Naopak dle jejich názoru soud nemá možnost, pokud došlo k neoprávněnému zásahu do dobré pověsti, zamítnout návrh na peněžitou satisfakci, může ji pouze přiznat v plné výši, popř. přiměřeně snížit.¹²⁰

¹¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. září 2002, sp. zn. 28 Cdo 1375/2002.

¹¹⁸ Viz např. TERYNGEL, Jiří. K možnostem ochrany dobrého jména právnické osoby. *Právo a podnikání*. 1994. č. 7. s. 10.

¹¹⁹ FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář*. I. Díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. 113 s. ISBN 978-80-7357-395-9.

¹²⁰ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 63 a 64 s. ISBN 80-7201-297-5.

V současné době ovšem převládá judikovaný názor, že pokud je postačující morální zadostiučinění, nemusí soud přiznávat peněžité zadostiučinění, neboť opačná praxe by zcela odporovala základním zásadám občanského zákoníku.¹²¹ Obdobně uvažuje i teorie v případech poskytování přiměřeného zadostiučinění u ochrany proti nekalé soutěži. § 53 obč. zák. obsahuje znění obdobné § 19b odst. 2 obč. zák, a to (...) *mohou požadovat přiměřené zadostiučinění, které může být poskytnuto i v penězích (...)*. Obchodní zákoník také nestanoví zvláštní podmínky pro přiznání peněžitého zadostiučinění, nicméně soudní praxe dovozuje, že ze znění uvedeného § 53 obč. zák. je patrné, že se upřednostňuje nemateriální satisfakce, a peněžitá satisfakce pak nastupuje ve výjimečných případech.¹²² Přiměřené peněžité zadostiučinění je tedy možné požadovat až v případě, kdy není postačující zadostiučinění nepeněžité.¹²³ Otázkou možnosti neposkytnutí peněžité satisfakce při sporech o ochranu dobré pověsti se zabýval Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 9. dubna 2002, sp. zn. 28 Cdo 1640/2001, kde řešil případ zásahu do dobré pověsti právnické osoby zveřejněním inzerátu na pracovní pozice v tisku, který mohl vzbudit u čtenářů dojem o nesolidnosti žalující společnosti. Podle názoru soudu prvního stupně by v tomto případě požadovaná omluva uveřejněná v celostátním deníku postačila k odstranění závadného stavu, ale měl za to, že ze znění § 19b odst. 2 obč. zák. vyplývá, že pokud jsou splněny podmínky neoprávněnosti zásahu, nezbyvá soudu jinak než přiznat požadované formy satisfakce, včetně té peněžité. Odvolací soud v tomto případě uvedl názor, že *z ustanovení § 19b obč. zák. však nevyplývá závěr (k němuž dospěl soud prvního stupně), že by při rozhodování o sankcích za neoprávněný zásah do dobré pověsti právnické osoby bylo nutné vždy v každém případě vedle morálního zadostiučinění poskytovat i zadostiučinění v penězích*. Nejvyšší soud ČR pak v rozhodnutí o dovolání vyslovil názor, že zákon hovoří o možnosti domáhat se přiměřeného zadostiučinění, a z toho nelze vyvozovat povinnost soudu vždy ukládat všechny zákonem uvedené prostředky. *Posouzení této možnosti náleží soudu, u něhož se lze uvedených prostředků ochrany a sankcí domáhat. (...) Použití jednotlivých prostředků ochrany a sankcí, které má na zřeteli ustanovení § 19b odst. 2 občanského zákoníku, jakož i rozsah jejich použití náleží soudu, jak to uváděné*

¹²¹ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 250 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

¹²² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 5. 2006, sp. zn. 32 Odo 511/2006.

¹²³ Např. ELIÁŠ, Karel, BEJČEK, Josef, et al. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 1996. 371 a 372 s. ISBN 80-7179-357-4.

*ustanovení stanoví („je možné se domáhat u soudu“). Tato úvaha soudu vychází z konkrétních okolností neoprávněného zásahu do dobré pověsti právnické osoby na podkladě hodnocení provedených důkazů.*¹²⁴

V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2004, sp. zn. 30 Cdo 842/2004, vycházel Nejvyšší soud z analogie k poskytování přiměřeného zadostiučinění v penězích při zásazích do osobnostních práv fyzických osob, tedy pokud by bylo postačující morální zadostiučinění, není možné přiznat žalobci i satisfakci relutární. *Ustanovení § 19b odst. 2 (resp. též 3) o.z. sice nepodmiňuje poskytnutí zadostiučinění v relutární formě stejně, jak to činí při úpravě sankcí za neoprávněný zásah do práv na ochranu osobnosti § 13 odst. 2 o. z., avšak i v tomto případě je třeba podle názoru dovolacího soudu (který se tak liší od v rámci jinak pečlivě zpracovaného odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně vysloveného názoru, který pak ve své podstatě fakticky přejal odvolací soud - totiž, že v případě uplatnění nároku právnické osoby na zadostiučinění v penězích nejsou uplatňovány žádné omezující podmínky pro jeho přiznání, ani na výši uplatněné částky, takže lze např. přiznat finanční zadostiučinění i v tom případě, že by morální zadostiučinění bylo postačujícím) vycházet z analogických kritérií. Pokud by se totiž v konkrétním případě jevílo například postačujícím zadostiučinění nepeněžitě, odporovalo by zásadám, na nichž je zbudován občanský zákoník, přiznat v takovém případě též relutární satisfakci.*¹²⁵ Osobně považuji tento přístup za zcela správný, neboť by nucené přiznávání peněžitého zadostiučinění právnickým osobám, kterým bylo zasaženo do jejich dobré pověsti, nelogicky zakládalo nerovné a silně výhodnější postavení pro tyto oproti postavení osob fyzických, kterým bylo zasaženo do osobnostních práv. Navíc pokud má být přiznání požadovaných prostředků obrany na posouzení soudu, je správné, aby tomuto uvážení podléhaly všechny prostředky, včetně peněžitě satisfakce, a to v celé jejich požadované výši či míře.

Výše přiměřeného zadostiučinění v penězích není zákonem upravena. Z požadavku přiměřenosti lze dovodit, že výše zadostiučinění bude podléhat volné úvaze soudu. Soud bude vázán pouze co do požadované částky coby maxima, které může žalobci ve sporu o ochranu osobnosti přiznat. Z žaloby tedy musí být patrné, jaké konkrétní výše

¹²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. dubna 2002, sp. zn. 28 Cdo 1640/2001.

¹²⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. listopadu 2004, sp. zn. 30 Cdo 842/2004.

peněžitého zadostiučinění se žalobce domáhá.¹²⁶ Skutečnost, že požadovaná částka je maximem, které může být přiznáno, je odrazem § 153 odst. 2 osř, který stanoví, že *soud může překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného nebo více, než čeho se domáhají, jen tehdy, jestliže řízení bylo možno zahájit i bez návrhu, nebo jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky*. Zajímavé je, že u výše peněžitého zadostiučinění za zásah do osobnostních práv fyzické osoby se vyskytl i názor, že překročení návrhu je možné právě z toho důvodu, že se jedná o určitý způsob vypořádání podle § 153 odst. 2 osř (J. Spáčil).¹²⁷ Výše přiznaná soudem by měla odpovídat konkrétnímu zásahu, a to především okolnostem, za kterých k němu došlo, jaké jsou následky či o jaký subjekt a s jakou pověstí se jedná. Soud musí vycházet z úplného skutkového stavu a ve svých závěrech vycházet z konkrétních a přezkoumatelných hledisek.¹²⁸ Zároveň by ovšem výše přiměřeného zadostiučinění neměla dosahovat takových částek, aby se stala likvidační a odstrašovala média od kontroverzních témat, tedy měla tzv. chilling effect (tzn. zmrazující účinek).¹²⁹

6. Komparace s jinými právními řády

6.1. Německá úprava

Ochranu poskytovanou německým občanským právem právům obdobným ochraně dobré pověsti právnické osoby nalezneme v německém občanském zákoníku, v BGB. Ustanovení, která poskytují ochranu při porušení osobnostních práv, jsou § 823, § 824 a §826. Ustanovení § 823 BGB je obecné ustanovení, které stanoví, že osoba, která úmyslně či z nedbalosti zasáhne do práv na tělesnou integritu, zdraví, svobodu, majetek či do jiných práv, je odpovědná za škodu, která tímto jednáním vznikne jiné osobě. Osobnostní práva právnické osoby jsou řazena mezi „práva jiná“. V § 823 odst. 2 BGB je pak uvedeno, že obdobně za škodu odpovídá i osoba, která poruší ustanovení zákona, které slouží k ochraně práv jiných osob, avšak pouze za té podmínky, spáchá-li toto úmyslně. Ustanovení § 824 BGB stanoví, že osoba, která rozšíří nepravdivé tvrzení,

¹²⁶ Viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. července 1995, sp. zn. 1 Co 174/95.

¹²⁷ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 200 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

¹²⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 18. února 2004, sp. zn. III. ÚS 28/03.

¹²⁹ KROUPA, Jiří, MOLEK, Pavel, ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, et al. *Mediální právo*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita. 2009. 245 s. ISBN 978-80-210-4884-3.

keré je způsobilé poškodit jinou osobu na pověsti, nebo jí způsobit jinou újmu v podnikání či v možnosti dalšího rozvoje či postupu, musí nahradit škodu takto způsobenou, ačkoliv nevěděla o nepravdivosti tvrzení, přestože tak vědět měla. Výjimku z odpovědnosti za nepravdivé tvrzení stanoví § 824 v odst. 2, který stanoví, že pokud osoba, která uveřejní sdělení, které je nepravdivé, o této nepravdivosti nevěděla, neodpovídá za škodu, pokud na zveřejnění měla ona sama či příjemce sdělení oprávněný zájem. Vzhledem k tomu, že k zásahům do dobré pověsti dochází nejčastěji právě zveřejňováním nepravdivých či zkreslených informací, je toto ustanovení pro ochranu dobré pověsti právnické osoby zásadní. Ustanovení § 826 BGB pak stanoví, že osoba, která v rozporu s dobrými mravy způsobí jiné osobě škodu, je povinna k náhradě této způsobené škody.

Otázka, zda má právnická osoba právo na ochranu osobnosti, dělí německou právní teorii. Argumenty proti tomuto jsou, že ochrana osobnosti vyplývá z ústavního práva na lidskou důstojnost, kterou právnická osoba nemůže mít, neboť podle čl. 19 odst. 3 GG¹³⁰ může mít právnická osoba pouze taková základní práva, která jsou přiměřená její povaze. Naproti tomu zastánci názoru, že právnická osobnost má osobnostní práva, argumentují tím, že i právnické osoby a společnosti jsou způsobilé mít čest (dobrou pověst) a je potřeba mít prostředky k její obraně, přičemž prostředky, které poskytuje soutěžní právo či § 824 a § 826 BGB, nemohou pokrýt všechny situace. Spolkový soudní dvůr právnickým osobám právo na ochranu osobnosti přiznal¹³¹, nicméně podle jeho názoru je toto právo subsidiární k výše uvedeným speciálním ustanovením a jako takové je lze použít pouze tehdy, pokud tyto prostředky neposkytují v konkrétním případě ochranu. Je zřejmé, že právnická osoba, coby umělý výtvar práva nemůže mít právo na ochranu její tělesné integrity, lidské důstojnosti, jména či zdraví, namísto toho je chráněna její firma, dobrá pověst, její obchodní tajemství či informace o jí uzavíraných smlouvách.¹³² Spolkový soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 8. února 1994 uzavřel, že rozšíření ochrany osobnostních práv i na právnické osoby je možné, pokud to odpovídá jejich povaze coby umělému výtvaru práva a účelu jejich ochrany.¹³³

¹³⁰ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland – Ústava Spolkové republiky Německo.

¹³¹ Rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 11. března 2008, sp. zn. VI ZR 7/07.

¹³² GRIMM, Dieter, Schwerdtner, Peter. *Schutz der Persönlichkeit*. Karlsruhe: Verl. Versicherungswirtschaft, 1997. 33 s. ISBN 38-848-7593-0.

¹³³ Rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 8. února 1994, sp. zn. VI ZR 286/93.

Jinak řečeno, oproti české úpravě, která chrání název a dobrou pověst právnické osoby, úprava německá přiznává právnickým osobám právo na ochranu osobnosti, a to zejména jejich výše zmíněných složek.

Jak již bylo výše uvedeno, do dobré pověsti právnické osoby je nejčastěji zasaženo nepravdivým nebo pravdu zkreslujícím výrokem. Z tohoto důvodu bude pro ochranu před neoprávněnými zásahy v německém právu často využíváno ustanovení § 824 BGB. Vzhledem k tomu, že toto ustanovení pro své použití požaduje nepravdivost šířeného tvrzení, nemůže se vztahovat na hodnotové soudy, u kterých nelze jejich pravdivost ověřit; odpovědnost za názory vyjádřené skrze hodnotové soudy je možné posuzovat podle ustanovení § 823 odst. 1 BGB. Pravdivost tvrzení lze ověřit pouze u tvrzení skutkových, zatímco u hodnotových soudů lze pouze posoudit, zda jejich chápání či pojetí je správné či ne. Jako na nepravdivé tvrzení, a tedy podléhající ustanovení § 824 BGB, se nahlíží i na sdělení, která jsou sice pravdivá, ale neúplná či překroucená, přičemž si z nich průměrný čtenář či divák utvoří závěr, který neodpovídá pravdě. Pokud sdělení obsahuje jak skutkové tvrzení, tak hodnotový soud, musí se zkoumat jeho podstata, a to zejména, jak hodnotový soud celkově utváří sdělení.¹³⁴

Stejně jako v českém právu, ochrana před zásahem do osobnostních práv stojí často v protikladu ke svobodě projevu a svobodě tisku, je proto nezbytné při případném sporu tyto práva mezi sebou poměřovat. Co se týče šíření či zveřejnění nepravdivých informací, německá úprava, obdobně jako česká, požaduje jako předpoklad možného zásahu, aby sdělení bylo učiněno veřejně. Nemusí se jednat o nijak široký okruh, postačí i důvěrné sdělení třetím osobám, popř. zveřejnění ve firemních tiskovinách, přičemž nemusí jít nutně o tvrzení osoby, která jej šíří, tato odpovídá i za tvrzení převzatá. Výjimku z tohoto představuje možnost distancování se od projeveného tvrzení, za tohoto předpokladu se nepovažuje za původce tvrzení, což má význam především pro média. Zároveň není odpovědný ten, kdo toliko srovnává názory, přičemž z tohoto projevu je patrné, že se s jejich obsahem neztotožňuje, např. při živé diskuzi.

¹³⁴ BAUMBERGER, Georg, ROTH, Herbert. *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: ErbbauVO, WEG*. München: Beck, 2003, 1248 s. ISBN 3-406-46511-0.

Poškození pověsti je dáno tam, kde je poškozena důvěra v solventnost a serióznost poškozené osoby, a to zejména v její způsobilost dostat závazkům. Poškození pověsti podle § 824 BGB se vztahuje na pověst v hospodářských vztazích, kdy toto poškození může ovlivnit hospodářské postavení dané osoby v současnosti, či ohrozit toto postavení do budoucna. Pokud je skrze tvrzení poškozena právnická osoba, mohou být poškozeny i osoby, které k ní náleží nebo ji řídí, pokud na ně má dané tvrzení bezprostřední vazbu. Nárok na ochranu podle ustanovení § 824 BGB má pouze dotčená osoba.¹³⁵

Podle ustanovení § 824 odst. 2 BGB není osoba, která neví, že jí šířené sdělení je nepravdivé, odpovědná za způsobenou škodu, pokud na tato osoba nebo příjemce sdělení na tomto oprávněný zájem. Osoba tak není odpovědná za způsobenou škodu tehdy, pokud důvodně věří, že jí šířené tvrzení je pravdivé. Problém ustanovení § 824 odst. 2 BGB spočívá v otázce, který zájem bude oprávněný a s tím související otázka míry pečlivosti, kterou by měla osoba, která chce tvrzení šířit, věnovat ověření pravdivosti sdělení. Pro vyšší míru pečlivosti jsou především argumenty, že tvrzení může být dále šířeno, oznamovatel se těší vyšší míře důvěryhodnosti (to platí zejména u tisku, rozhlasu a televizního vysílání) a že obsah sdělení může způsobit škodu. Naproti tomu pro nižší míru pečlivosti je právě argument naléhavosti sdělení a zájmu veřejnosti na informacích. Je proto nutné v každém případě zvážit, který zájem převažuje nad druhým.¹³⁶

Německé občanské právo poskytuje široký okruh prostředků ochrany před porušováním osobnostních práv, a to náhradu majetkové - *Vermögensschaden* (např. náklady nezbytné k ochraně porušených práv) i nemajetkové újmy - *Nichtvermögensschaden*, vydání obohacení (podle § 812 BGB, pokud se osoba neoprávněným zásahem obohatí), nárok na upuštění od zásahu a odstranění závadného stavu. Uvedené nároky lze požadovat současně.¹³⁷ Při vzniku nemajetkové újmy připadá v úvahu i navrácení

¹³⁵ BAUMBERGER, Georg, ROTH, Herbert. *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: ErbbauVO, WEG*. München: Beck, 2003, 1249 s. ISBN 3-406-46511-0.

¹³⁶ MEDICUS, Dieter. *Schuldrecht: ein Studienbuch*. 8., neubearb. Aufl. München: Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1997, 377 s. ISBN 3-406-42910-6.

¹³⁷ WITZLEB, Normann. *Geldansprüche bei Persönlichkeitsverletzungen durch Medien*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2002. 21 s. ISBN 31-614-7766-9.

v předešlý stav podle § 249 odst. 1 BGB.¹³⁸ Německá úprava, na rozdíl od úpravy české, preferuje naturální restituci před peněžitou náhradou škody (obdobnou úpravu obsahuje i nový občanský zákoník). Co se náhrady nemajetkové újmy týče, chápe ji BGB jako výjimku, která je možná pouze v případech stanovených zákonem. BGB ji tak stanoví např. v § 253 odst. 2 pro případy poškození práv na tělesnou integritu, zdraví, svobodu či sexuální sebeurčení.¹³⁹ Náhradu imateriální újmy pro osobnostní práva BGB nestanoví, podle stávající soudní praxe je však tato náhrada běžně přiznávána; okruh případů, kdy se náhrada nemajetkové újmy přiznává je takto rozšířen i na osobnostní práva.

Lze tak uzavřít, že hlavním rozdílem mezi ochranou dobré pověsti podle českého právního řádu a podle německého právního řádu je, že německá úprava chápe dobrou pověst právnické osoby jako jednu ze složek její osobnosti, a jako takovou jí i chrání, na rozdíl od úpravy české, která ochranu osobnosti právnické osoby jako takovou neuznává, a zná pouze ochranu jejího názvu a dobré pověsti. Co se systematického zařazení týče, je úprava v BGB částečně obdobná úpravě v novém občanském zákoníku, neboť BGB tuto ochranu poskytuje skrze ustanovení deliktního práva v rámci ustanovení o náhradě škody. Zároveň prostředky, které jsou k ochraně osobnosti právnických osob poskytovány, jsou obdobné jako prostředky poskytované právní řádem českým, s tím rozdílem, že stávající úprava v českém občanském zákoníku nechápe přiznání zadostiučinění za zásah do dobré pověsti jako nárok vyplývající z náhrady škody; ten naopak stojí vedle tohoto nároku. Zároveň lze ve Spolkové republice Německo pozorovat vyšší míru soudního dotváření práva v této oblasti než v České republice.

6.2. Rakouská úprava

Stejně jako úprava německá, i úprava rakouská chrání práva obdobná právu na ochranu dobré pověsti právnické osoby v rámci ochrany její osobnosti. Rakouskou úpravu

¹³⁸ MEDICUS, Dieter. *Schuldrecht: ein Studienbuch*. 8., neubearb. Aufl. München: Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1997, 385 s. ISBN 3-406-42910-6.

¹³⁹ § 253 **Immaterieller Schaden**: (1) Wegen eines Schadens, der nicht Vermögensschaden ist, kann Entschädigung in Geld nur in den durch das Gesetz bestimmten Fällen gefordert werden. (2) Ist wegen einer Verletzung des Körpers, der Gesundheit, der Freiheit oder der sexuellen Selbstbestimmung Schadensersatz zu leisten, kann auch wegen des Schadens, der nicht Vermögensschaden ist, eine billige Entschädigung in Geld gefordert werden.

„ochrany osobnosti“ právnické osoby nalezneme ve stále platném ABGB. Podobně jako v úpravě německé, i zde vyvstává otázka, zda má právnická osoba právo na ochranu osobnosti. Rakouská teorie má obecně za to, že právnické osoby mají právo na takovou ochranu osobnostních práv, která je přiměřená jejich právnímu postavení. Za rozhodující pro stanovení obsahu a rozsahu ochrany osobnostních práv je pak považován především účel činnosti právnické osoby a její právem chráněné zájmy. Naopak nepřichází v úvahu, že by právnické osobě mohla být přiznána taková práva, která chrání lidskou důstojnost, neboť právnická osoba na rozdíl od osoby fyzické nemá důstojnost či vůli.¹⁴⁰

Jaká konkrétní práva právnických osob jsou takto chráněna, není v ABGB výslovně řečeno. Uznávaným chráněným právem je ochrana názvu právnické osoby podle § 43 ABGB, a to i jejího pseudonymu. Dále se za další takové právo považuje ochrana svobody podle § 16 ABGB, samozřejmě s ohledem na specifika právnické osoby. Právnická osoba tak na rozdíl od osoby fyzické nemá nárok na ochranu svobody pohybu, ale má nárok na svobodu podnikání.

Z hlediska tématu této práce je nejpodstatnější, že právnické osobě je přiznáváno právo na ochranu její cti, neboli pověsti, podle § 1330 ABGB. To jí přiznává i rakouský Nejvyšší soudní dvůr.¹⁴¹ Uvedené je logické vzhledem k ustanovení § 26 ABGB, které přiznává právnickým osobám v zásadě stejná práva, jako osobám fyzickým. Do cti právnické osoby je zasaženo tehdy, pokud je na veřejnosti označena difamujícím způsobem. Čest je hodnocena podle smýšlení třetích osob o právnické osobě.¹⁴² Tímto ustanovením (§ 1330 ABGB) je právnickým osobám přiznáno i právo na ochranu pověsti v hospodářských vztazích.¹⁴³ Samotné ustanovení § 1330 ABGB stanoví, že pokud je někomu urážkou na cti způsobena skutečná škoda, nebo ušlý zisk, může požadovat náhradu škody. Podle § 1330 odst. 2 ABGB platí totéž, i v případě, že někdo rozšiřuje nepravdivé skutečnosti, které jsou způsobilé ohrozit pověst, živnost, příjem a budoucí životní postup, jejichž nepravdivost mu musela být známa. Za sdělení, které

¹⁴⁰ HANDLER, Mirko. *Haben juristische Personen Persönlichkeitsrechte?* In: UNSPECIFIED Austrian Ludwig Wittgenstein Society. 2002. s. 79-81.

¹⁴¹ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudního dvora ze dne 18. prosince 1991, sp. zn. 1 Ob 41/91, nebo rozsudek Nejvyššího soudního dvora ze dne 10. října 1995, sp. zn. 4 Ob 49/95.

¹⁴² HANDLER, Mirko. *Haben juristische Personen Persönlichkeitsrechte?* In: UNSPECIFIED Austrian Ludwig Wittgenstein Society. 2002. s. 79-81.

¹⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudního dvora ze dne 24. listopadu 1992, sp. zn. 4 Ob 104/92.

bylo proneseno neveřejně a o jehož nepravdivosti sdělující nevěděl, nenese šířitel odpovědnost, pokud na daném sdělení měl on či příjemce sdělení oprávněný zájem. Úprava druhého odstavce je tedy obdobná úpravě německé, nacházející se v § 824 BGB.

Subjektem právní ochrany cti je nejen každá fyzická osoba, ale i osoby právnické. Čest nemusí být zasloužena či vyzískána, fyzické osoby jí požívají od narození a právnické od jejich vzniku.¹⁴⁴ Právo na čest je jedna ze složek ochrany osobnosti a je právem absolutním. Zasáhnuto do ní může být jak úmyslně, tak nedbalostně. Zásahem podle § 1330 odst. 1 ABGB může být zejména potupa či posměch ve smyslu § 115 StBG¹⁴⁵, za což je považováno takové jednání, kdy někdo druhého veřejně urazí nebo zesměšní, či mu fyzicky ublíží, přičemž za jednání spáchané veřejně se považuje jednání před dvěma a více osobami, mezi něž nepočítáme pachatele a poškozeného. Naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu však není předpokladem pro použitelnost ustanovení § 1330 odst. 1 ABGB. Do práva na čest bude zasaženo zejména nepravdivým tvrzením, ale i pravdivým tvrzením lze do práva na čest zasáhnout. O tento případ půjde především tam, kde bylo úmyslem původce zásahu čest druhého poškodit. Neoprávněnost zásahu je dále přiznávána tam, kde jsou bezdůvodně porušeny zájmy druhých, aniž by existoval jiný převažující zájem, jakým je třeba zájem veřejnosti na poskytnutých informacích.¹⁴⁶

Ustanovení § 1330 odst. 2 ABGB chrání, podobně jako § 824 BGB, hospodářskou pověst fyzických i právnických osob před neoprávněným zásahem v podobě rozšiřování

¹⁴⁴ AICHER, Josef, RUMMEL, Peter. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch mit IPR-Gesetz, Ehegesetz, Mietrechtsgesetz, Wohnungsgemeinnützigkeitsgesetz, Wohnungseigentumsgesetz, Landpachtgesetz, Konsumentenschutzgesetz in zwei Bänden*. 2. beubearb. und erw. Aufl. Wien: Manz, 1992, 456 s. ISBN 3-214-04417-6.

¹⁴⁵ Strafgesetzbuch – trestní zákoník: **§ 115 StGB Beleidigung**: (1) Wer öffentlich oder vor mehreren Leuten einen anderen beschimpft, verspottet, am Körper mißhandelt oder mit einer körperlichen Mißhandlung bedroht, ist, wenn er deswegen nicht nach einer anderen Bestimmung mit strengerer Strafe bedroht ist, mit Freiheitsstrafe bis zu drei Monaten oder mit Geldstrafe bis zu 180 Tagessätzen zu bestrafen. (2) Eine Handlung wird vor mehreren Leuten begangen, wenn sie in Gegenwart von mehr als zwei vom Täter und vom Angegriffenen verschiedenen Personen begangen wird und diese sie wahrnehmen können. (3) Wer sich nur durch Entrüstung über das Verhalten eines anderen dazu hinreißen läßt, ihn in einer den Umständen nach entschuldbaren Weise zu beschimpfen, zu mißhandeln oder mit Mißhandlungen zu bedrohen, ist entschuldigt, wenn seine Entrüstung, insbesondere auch im Hinblick auf die seit ihrem Anlaß verstrichene Zeit, allgemein begreiflich ist.

¹⁴⁶ RUMMEL, Peter. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch mit EheG, KSchG, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG, IPRG, EVÜ in zwei Bänden*. Bd. 2, §§ 1175 bis 1502 ABGB: Nebengesetze. Teil 5, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG. 3., neubearbeitete und erw. Aufl. Wien: Manz, 2003, 742 s. ISBN 3-214-04557-1.

nepravdivých tvrzení. Podobně jako úprava německá, i rakouská úprava tuto ochranu poskytuje proti tvrzením, která obsahují skutková tvrzení, jejichž pravdivost je ověřitelná. Naproti tomu hodnotové soudy odrážejí subjektivní názory, a proto jejich pravdivost není ověřitelná. Hodnotové soudy tak nespádají pod úpravu § 1330 odst. 2 ABGB, avšak mohou být žalovány skrze ustanovení § 1330 odst. 1 ABGB jako poškození práva na čest. Šířená sdělení mohou být jak vlastní, tak cizí názory, tedy názory šířené dále. Není třeba, aby nepravdivé tvrzení bylo pronášeno před větším počtem lidí, postačí, pokud je sděleno další osobě, vyjma původce sdělení a poškozeného.¹⁴⁷

Co se ověřování pravdivosti tvrzení týče, míra této povinnosti je přímo úměrná škodě, jakou může šířené tvrzení způsobit. Vyšší míra pečlivosti ohledně pravdivosti tvrzení bude dána zejména tam, kde jsou šířeny důvěrné informace, např. o majetkových poměrech. Naproti tomu při převzetí tiskových zpráv státních orgánů není potřeba jejich pravdivost ověřovat, pokud nezakládají důvod pro uvažování o jejich nepravdivosti.¹⁴⁸

Podle § 1330 odst. 2 věty třetí není odpovědný ten, kdo nevěděl o nepravdivosti šířeného sdělení, šířil toto neveřejně a on či příjemce měli na sdělení oprávněný zájem.¹⁴⁹ Oprávněný zájem na určitém sdělení mají např. informační kanceláře, banky, potenciální zákazníci, zaměstnavatel, ale i úřady, a to i církevní instituce. Za neveřejné sdělení je považováno takové sdělení, které má za daných okolností povahu důvěrného či tajného sdělení. Takovými jsou např. sdělení učiněná vůči bance či státnímu orgánu.

Ustanovení § 1330 ABGB hovoří o náhradě skutečné škody. Škodou se ve smyslu § 1923 ABGB rozumí každá škoda, která byla někomu způsobena na jmění, právech nebo jeho osobě. Od této se odlišuje ušlý zisk. Za skutečnou škodu (neboli *damnum emergens*) pokládá judikatura např. škodu způsobenou poškozením dobré pověsti firmy

¹⁴⁷ RUMMEL, Peter. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch mit EheG, KSchG, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG, IPRG, EVÜ in zwei Bänden. Bd. 2, §§ 1175 bis 1502 ABGB: Nebengesetze. Teil 5, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG. 3.,* neubearbeitete und erw. Aufl. Wien: Manz, 2003, 746 - 748 s. ISBN 3-214-04557-1.

¹⁴⁸ RUMMEL, Peter. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch mit EheG, KSchG, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG, IPRG, EVÜ in zwei Bänden. Bd. 2, §§ 1175 bis 1502 ABGB: Nebengesetze. Teil 5, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG. 3.,* neubearbeitete und erw. Aufl. Wien: Manz, 2003. 749 s. ISBN 3-214-04557-1.

¹⁴⁹ RUMMEL, Peter. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch mit EheG, KSchG, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG, IPRG, EVÜ in zwei Bänden. Bd. 2, §§ 1175 bis 1502 ABGB: Nebengesetze. Teil 5, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG. 3.,* neubearbeitete und erw. Aufl. Wien: Manz, 2003. 756 s. ISBN 3-214-04557-1.

(škoda způsobená zmenšenou možností výdělku, v čemž je spatřována hodnota dané firmy).¹⁵⁰ V tomto významu se hradí škoda materiální. Škoda imateriální (*ideeller Schaden*) se podle ustanovení § 1330 ABGB nehradí. Její poskytnutí je však umožněno např. prostřednictvím § 6 MedG¹⁵¹ či § 16 odst. 2 UWG¹⁵², tedy náhrady nemajetkové újmy se lze domáhat prostřednictvím jiných právních předpisů.¹⁵³ Vedle náhrady škody je možné požadovat i odstranění závadného stavu a zdržení se zásahu (dalších zásahů).¹⁵⁴

V porovnání s českou úpravou chrání rakouské právo dobrou pověst právnické osoby v rámci jejího práva na ochranu osobnosti, a to prostřednictvím ustanovení o deliktním právu, tedy skrze náhradu škody. V tomto je rakouská úprava obdobná úpravě německé, ačkoliv úprava rakouská má výslovné zakotvení ochrany cti v § 1330 ABGB, na rozdíl od BGB, který tato práva chápe jako práva ostatní ve smyslu § 823 odst. 1 BGB. Prostředky ochrany cti právnické osoby, jsou obdobné prostředkům poskytovaným českým právem na ochranu dobré pověsti právnické osoby. Podstatným rozdílem však je, že ABGB neumožňuje, na rozdíl od českého občanského zákoníku, náhradu nemajetkové újmy; tu poskytuje prostřednictvím jiných právních předpisů.

7. Ochrana dobré pověsti právnické osoby podle jiných právních předpisů

Vedle občanského zákoníku existuje řada dalších předpisů, které poskytují ochranu právnickým osobám proti těm, kteří by zasahovali do jejich práva na dobrou pověst. Jedná se o úpravy speciální, které nelze použít obecně pro ochranu před každým zásahem, ale pouze za určitých situací či podmínek.

¹⁵⁰ ELISCHER, David. *Protiprávnost a škoda jako předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu*. Praha, 2009. Disertační práce. Univerzita Karlova. Právnická fakulta.

¹⁵¹ Mediengesetz – mediální zákon.

¹⁵² Unlauterer-Wettbewerbs-Gesetz – zákon o nekalé soutěži.

¹⁵³ AICHER, Josef, RUMMEL, Peter. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch mit IPR-Gesetz, Ehegesetz, Mietrechtsgesetz, Wohnungsgemeinnützigkeitsgesetz, Wohnungseigentumsgesetz, Landpachtgesetz, Konsumentenschutzgesetz in zwei Bänden*. 2. beubearb. und erw. Aufl. Wien: Manz, 1992, 462 s. ISBN 3-214-04417-6.

¹⁵⁴ BYDLINSKI, Peter. *Bürgerliches Recht I.: Allgemeiner Teil*. 3. Aufl. Wien: Springer, 2005. 55 s. ISBN 32-112-7444-8.

7.1. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Obchodní zákoník je jedním z předpisů soukromého práva a ve vztahu k zákoníku občanskému je zákonem speciálním. Jeho úprava dopadá na postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy a jiné vztahy související s podnikáním. Obdobu ochrany dobré pověsti podle občanského práva nalezneme v obchodním zákoníku v hlavě V, dílu II, § 44 an., kde je upravena nekalá soutěž. Ustanovení § 44 odst. 1 obch. zák. definuje nekalou soutěž jako *jednání v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům, nebo dalším zákazníkům*. V odst. 2 je pak demonstrativní výčet jednání, která jsou považována za nekalou soutěž. Z uvedených skutkových podstat nekalé soutěže přichází v souvislosti s poškozením dobré pověsti klamavá reklama podle § 45 obch. zák. (*(...) šíření údajů o vlastním nebo cizím podniku, jeho výrobcích či výkonech, které je způsobilé vyvolat klamnou představu a zjednat tím vlastnímu nebo cizímu podniku v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku prospěch na úkor jiných soutěžitelů, spotřebitelů nebo dalších zákazníků*), parazitování na pověsti podle § 48 obch. zák. (*(...) využívání pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele s cílem získat pro výsledky vlastního nebo cizího podnikání prospěch, jehož by soutěžitel jinak nedosáhl*), zlehčování podle § 50 obch. zák. (*(...) jednání, jímž soutěžitel uvede nebo rozšiřuje o poměrech, výrobcích nebo výkonech jiného soutěžitele nepravdivé údaje způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu.*) a srovnávací reklama podle § 50a obch. zák. (*(...) jakákoliv reklama, která výslovně nebo i nepřímou identifikuje jiného soutěžitele anebo zboží nebo služby nabízené jiným soutěžitelem*). V § 50a odst. 2 obch. zák. je následně výčet situací, za kterých nebude na srovnávací reklamu pohlíženo jako na nepřipustnou, např. pokud není klamavá.).

Nezbytnou podmínkou uplatnění ustanovení o nekalé soutěži je, aby jednání, která poruší dobrou pověst, bylo jednáním v hospodářské soutěži, ochrana tedy bude poskytnuta pouze za situace, kdy neoprávněným rušitelem bude účastník hospodářské soutěže. Tzn., že pro posouzení, zda je jednání nekalosoutěžním jednáním nebo neoprávněným zásahem do dobré pověsti podle § 19b odst. 3, bude zásadní, zda k tomuto jednání došlo mezi soutěžiteli v rámci hospodářské soutěže.¹⁵⁵ Za účastníky

¹⁵⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23. dubna 2001, sp. zn. 3 Cmo 46/2000.

hospodářské soutěže považujeme takové subjekty, které svým jednáním ovlivňují její průběh. Pokud tedy dojde k uveřejnění difamující informace v tisku, nebude se zpravidla jednat o jednání v hospodářské soutěži, neboť vydavatel a poškozená právnická osoba vůči sobě zpravidla nebudou v postavení soutěžitelů. Jiná situace by ovšem byla, kdyby jiný soutěžitel nechal difamující informaci zveřejnit; v takovém případě by se bezesporu jednalo o jednání v hospodářské soutěži a mohla se uplatnit ustanovení o nekalé soutěži.

Pro posouzení vzájemného vztahu mezi ochranou dobré pověsti podle občanského zákoníku a úpravou nekalé soutěže v zákoníku obchodním je nezbytné zabývat se účelem a důvodem právní úpravy. Úprava nekalé soutěže chrání účastníky hospodářské soutěže, vzájemné vztahy mezi těmito subjekty a zároveň i tržní prostředí. Naproti tomu účelem osobnostních práv právnických osob je ochrana jejich názvu a dobré pověsti. Vzhledem k rozdílnosti účelu úprav lze dovodit, že není vyloučeno současné domáhání se ochrany jak z titulu ochrany dobré pověsti, tak z titulu nekalé soutěže.¹⁵⁶ Domnívám se, že v případném řízení by ochrana již přiznaná v řízení jiném měla vliv na přiznané prostředky ochrany a jejich formu či výši, a to vzhledem k tomu, že určitá forma ochrany či reparace by již byla přiznána.

Co se samotných prostředků ochrany proti nekalé soutěži týče, úprava je obdobná úpravě ochrany proti zásahu do dobré pověsti právnické osoby, tzn., že obchodní zákoník v § 53 umožňuje obranu proti rušiteli prostřednictvím žaloby na zdržení se závadného jednání, žaloby na odstranění závadného stavu a žaloby satisfakční, kdy může být požadována i satisfakce peněžitá. Současně není upřeno právo požadovat náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení.

7.2. Zákon č. 46/2000 Sb., tiskový zákon

Vzhledem k tomu, že většina zásahů do dobré pověsti je uskutečněna prostřednictvím médií, má význam i zakotvení ochrany dobré pověsti v tiskovém zákoně. Práva, která takovou ochranu poskytují, jsou právo na odpověď a dodatečné sdělení.

¹⁵⁶ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 100 s. ISBN 80-7201-297-5.

Za předpokladu, že bylo v tisku zveřejněno skutkové tvrzení, které se dotýká dobré pověsti právnické osoby, je vydavatel povinen bezplatně uveřejnit na návrh poškozené osoby její odpověď. Cílem tohoto práva je poskytnutí možnosti bránit svou pověst před tvrzeními, která se vyskytla v tisku. Předpokladem pro uplatnění práva na odpověď je to, že poškozený reaguje na skutkové tvrzení, které je nepravdivé, neúplné či pravdu zkreslující. Musí se jednat o skutková tvrzení, neboť sdělení, která obsahují hodnotící tvrzení (tj. především kritika), jsou subjektivní a nelze u nich hodnotit jejich pravdivost či správnost.¹⁵⁷ V literatuře však lze nalézt i opačné názory, které tvrdí, že uplatněním práva na odpověď se lze bránit jakémukoliv uveřejněnému sdělení, tedy i hodnotícím soudům, pokud jsou taková sdělení nepravdivá nebo vycházejí z nepravdivých tvrzení, popř. pravdu zkreslují.¹⁵⁸ Tiskový zákon v porovnání s občanským zákoníkem používá pojmy sdělení a tvrzení. Podle názoru Nejvyššího soudu ČR není možné rozšiřovat rozdílnost používání pojmů v jednotlivých předpisech extenzivním výkladem pojmu tvrzení tak, aby se do něj podřadily i např. fotografie.¹⁵⁹ *Podstatou právního prostředku odpovědi je uvést uveřejněné skutkové tvrzení na pravou míru vlastním vyličením (podáním) skutkových tvrzení dotčenou osobou. Dotčená osoba může vlastními slovy vyložit celý skutkový děj, upřesnit některé skutečnosti, které chce, protože je považuje ze svého hlediska za důležité, popř. je doplnit, a tak veřejnosti nabídnout vlastní verzi uveřejněného sdělení, tak aby sama uvedla dotčená skutková tvrzení na pravou míru, resp. neúplné či tak pravdu zkreslující tvrzení doplnila nebo zpřesnila.*¹⁶⁰ Právo požadovat uveřejnění odpovědi musí poškozený uplatnit formou písemné žádosti vůči vydavateli do 30 dnů ode dne zveřejnění závadného sdělení. Vydavatel má povinnost tuto odpověď uveřejnit do 8 dnů ode dne doručení žádosti, a to ve stejném periodickém tisku jako původní závadné sdělení, ve stejném jazyce, na vlastní náklady a s identifikací osoby, která o uveřejnění odpovědi požádala. Forma a umístění musí být rovnocenné a rozsahem přiměřené napadenému závadnému

¹⁵⁷ ROZEHNAL, Aleš. *Mediální zákony: komentář*. 1. vydání. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2007, 13 s. ISBN 978-80-7357-304-1.

¹⁵⁸ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 70 s. ISBN 80-7201-297-5.

¹⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. února 2003, sp. zn. 28 Cdo 1969/2002.

¹⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. prosince 2009, sp. zn. 30 Cdo 2740/2008.

sdělení.¹⁶¹ V případě, že vydavatel nesplní svou povinnost, může poškozená osoba návrh uplatnit do 15 dnů ode dne uplynutí lhůty pro zveřejnění odpovědi u soudu.

Pokud je v periodickém tisku uveřejněno sdělení o trestním řízení či o řízení o správním deliktu, které nebylo ukončeno pravomocným rozhodnutím, je možné následně po vydavateli požadovat uveřejnění dodatečného sdělení, které bude obsahovat informace o výsledku řízení. Vydavatel má povinnost toto dodatečné sdělení uveřejnit, přičemž ho nesmí nikterak komentovat či k němu připojit jakékoliv dodatky.¹⁶² Lhůta a náležitosti žádosti o uveřejnění dodatečného sdělení, podmínky a lhůta uveřejnění, jakož i možnost uplatnění nároku u soudu, jsou stejné jako u uveřejnění odpovědi.

Podle § 10 odst. 3 a § 11 odst. 3 tiskového zákona zůstávají úpravou odpovědi a dodatečného sdělení nedotčena ustanovení jiných zákonů o ochraně dobré pověsti právnické osoby. Z toho logicky plyne, že je možné domáhat se ochrany dobré pověsti právnické osoby obojím způsobem, aniž by byla úprava v občanském zákoníku oslabena. Pokud však nedojde zveřejněným sdělením k rozsáhlejšímu zásahu do dobré pověsti, je pravděpodobně účelnější (jak z ekonomického, tak časového hlediska) požadovat uveřejnění odpovědi, pokud by toto právnické osobě postačovalo ke kompenzaci způsobené újmy (je však nutné podotknout, že vydavatel nemá povinnost se v uveřejněné odpovědi jakkoli omlouvat či připojit omluvný komentář, proto by se případná požadovaná omluva měla řešit prostředky občanského práva). Uveřejnění odpovědi však často naráží na neochotu vydavatele odpověď otisknout, proto je často soudní spor nevyhnutelný. Ve sporech, kde je zásah rozsáhlejší či k němu došlo prostřednictvím kritiky, je nezbytné postupovat podle občanského zákoníku, neboť tento obsahuje širší ochranu před neoprávněným zásahem do dobré pověsti.

7.3. Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání obsahuje obdobnou úpravu jako zákon tiskový. Ustanovení § 35 a § 36 mediálního zákona obsahují stejná práva a poškozeného, a zároveň stejné povinnosti provozovatele vysílání, jako ustanovení § 10

¹⁶¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. prosince 2006, sp. zn. 30 Cdo 1118/2006.

¹⁶² ROZEHNAL, Aleš. *Mediální zákony: komentář*. 1. vydání. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2007, 15 a 16 s. ISBN 978-80-7357-304-1.

a § 11 tiskového zákona. Úprava je obdobná, a to včetně lhůt pro uplatnění návrhů či uveřejnění odpovědi či dodatečného sdělení. Z tohoto důvodu na tomto místě nerozebírám úpravu mediálního zákona, ale pouze odkazuji na výše uvedené k tiskovému zákonu.

Dále je v § 31 odst. 2 mediálního zákona uvedeno, že Rada pro rozhlasové a televizní vysílání dbá na vyvážené informace nezbytné pro svobodné vytváření názorů. To však neznamená, že RRTV má oprávnění chránit osobnostní práva fyzických či právnických osob, o kterých jsou ve vysílání uváděna difamující tvrzení. Je nezbytné toto ustanovení vykládat tak, že se jedná o prostředek, kterým se chrání veřejný zájem na objektivitě a vyváženosti vysílání, nikoliv zájem na ochraně soukromí osob, které by mohly být vysíláním dotčeny, objektivita a vyváženost vysílání tedy nejsou totožné s ochranou osobnostních práv, která je poskytována prostředky soukromého práva. *Posuzováno v rovině sankcionovatelnosti takového jednání provozovatele televizního vysílání může být v konkrétním případě zásah do osobnostních práv subjektu dotčeného odvysílanou informací pouze deliktem civilním, nikoliv správním.*¹⁶³

7.4. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Trestní zákoník obsahuje několik skutkových podstat, kterými chrání dobrou pověst právnické osoby. Jde zejména o závažnější formy neoprávněných zásahů. Na rozdíl od občanského práva se u trestněprávních sankcí vyžaduje zavinění. Kombinace trestněprávní ochrany při současné žalobě na ochranu osobnosti podle občanského práva je možná.

Z trestných činů, které se mohou dotknout dobré pověsti právnické osoby, připadají v úvahu následující tři trestné činy. Prvním je porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 tr. zák., což je trestný čin, který postihuje spáchání skutkové podstaty nekalé soutěže, při kterém vznikla újma ve větším rozsahu¹⁶⁴ účastníkům hospodářské soutěže nebo pachatel opatřil sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody. Dalším trestným činem je poškozování cizích práv podle § 181 tr. zák. Skutková podstata spočívá ve způsobení vážné újmy na právech tím, že pachatel uvede někoho v omyl či využije něčího omylu. Skutková podstata je

¹⁶³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. května 2008, sp. zn. 4 As 69/2007-65.

¹⁶⁴ Větším rozsahem se podle § 138 tr. zák. rozumí škoda dosahující částky nejméně 50 000 Kč.

formulována velice široce, proto si lze představit, že poškozené právo by mohlo být právě osobnostním právem. Posledním trestným činem je pohrdání soudem podle § 336 tr. zák., které chrání soud, především jeho dobrou pověst, autoritu a vážnost při konkrétním jednání.¹⁶⁵ Skutková podstata spočívá v rušení jednání soudu, urážlivém či znevažujícím jednání vůči soudu a v neuposlechnutí příkazu nebo výzvy soudu, popř. zmaření jednání soudu. Pachatelem všech uvedených trestných činů může být pouze fyzická osoba, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob neuvádí tyto trestné činy ve výčtu trestných činů, které může právnická osoba spáchat.

¹⁶⁵ TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001. 110 s. ISBN 80-7201-297-5.

8. Závěr

Ochrana dobré pověsti právnické osoby podle občanského práva je důležitou součástí českého právního řádu. Je základem institutu ochrany „osobnostních práv“ právnických osob, který je stále častěji využíván a judikatorně dotvářen.

Ve své práci jsem se zaměřila především na vymezení neoprávněného zásahu do dobré pověsti právnické osoby. Byla vysvětlena presumpce dobré pověsti právnické osoby, která je chráněna od vzniku právnické osoby do doby, než je prokázán opak, tedy že dobré pověsti nepožívá. Dále jsem se zabývala neoprávněností zásahu do dobré pověsti. Neoprávněným zásahem je zpravidla každé nepravdivé tvrzení nebo obvinění, které se dotýká dobré pověsti právnické osoby, avšak toto neplatí beze zbytku. I zde lze nalézt výjimky z tohoto pravidla a je vždy nezbytné poměřovat jednotlivé zájmy, které stojí proti sobě. Nejčastěji dochází k rozporu se zájmem na informovanosti, tedy s jedním z projevů svobody projevu. Až v případě, že zásah nebude možné v demokratické společnosti tolerovat, se bude jednat o zásah neoprávněný. Neoprávněný zásah bude zpravidla představovat závadné sdělení, které je prezentováno veřejně a které zasahuje do dobré pověsti, a to nejčastěji uveřejněné v médiích, kde je přístupné širokému počtu příjemců. Odpovědnost za zásah je dána, pokud je dán existující zásah, který je neoprávněný, a mezi tímto zásahem a poškozením dobré pověsti je dána příčinná souvislost.

Jako v každé oblasti práva, kde se vyvozují sankce za porušení právem chráněného zájmu, i v případě neoprávněného zásahu do dobré pověsti existují okolnosti, které způsobí, že daná osoba nebude za zásah odpovídat. Mezi tyto okolnosti vylučující neoprávněnost zásahu řadíme svolení právnické osoby, případy tzv. zákonných licencí, výkon subjektivního práva, plnění zákonem stanovených povinností a pravdivost tvrzení. Mezi zákonné licence řadíme zejména licenci úřední, zpravodajskou, uměleckou a vědeckou. Výkon jiného subjektivního práva bude zejména výkon práva na svobodu projevu a šíření informací, potažmo právo na kritiku. Zejména tato oblast je obtížná a složitá a je vždy nezbytné brát v úvahu okolnosti každého konkrétního případu, aby se dalo objektivně posoudit, kterému právu je v daném případě třeba dát přednost. Plněním zákonné povinnosti bude zejména výkon povinnosti svědecké a znalecké. Co se pravdivosti tvrzení týče, je nezbytné rozlišovat hodnotové soudy a

skutková tvrzení, protože jen u skutkových tvrzení je možné ověřit jejich pravdivost. Každé z okolností vylučující neoprávněnost zásahu je v této práci věnován dostatečný prostor a s odkazem na judikaturu jsou podrobně rozvedeny jednotlivé případy, které spadají pod tu či onu okolnost vylučující neoprávněnost zásahu.

Široký prostor je také dán možnostem obrany proti neoprávněnému zásahu. V první řadě se zabývám příslušností soudů, a to zejména příslušností věcnou. V teorii i judikatuře v minulosti vyvstala otázka, zda spory o ochranu dobré pověsti náleží ve všech případech v první instanci soudům krajským, či zda pouze v případech věcí obchodních. V příslušné kapitole podrobněji rozebírám jednotlivá rozhodnutí soudů, která se týkají této otázky. Zásadní přelom do této otázky přineslo usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. ledna 2010, sp. zn. (Rc) Npc 2831/2009, ve kterém bylo postaveno na jisto, že spory o ochranu dobré pověsti spadají v první instanci pod soudy krajské, a to zejména s ohledem na složitost dané problematiky. Tento názor považuji za správný, a to jednak s ohledem na příslušnost soudů ve věcech ochrany osobnosti, která přísluší v první instanci soudům krajským, a jednak s ohledem na nesmyslnost tříštění sporů o ochranu dobré pověsti na obchodní a neobchodní.

Další oblastí, které je věnována pozornost, je problematika aktivní a pasivní legitimace, zejména s ohledem na určení osoby odpovědné za zásah do dobré pověsti, pokud je daná osoba v zaměstnaneckém poměru k vydavateli či provozovateli televizního vysílání či pokud je tato osoba použita k výkonu činnosti jiné fyzické osoby či osoby právnické. Prostor je věnován i odpovědnosti vydavatele za jím uveřejněné rozhovory s třetími osobami či možnosti přechodu odpovědnosti za zásah na jinou osobu. S problematikou pasivní legitimace je spojena i otázka možného přechodu odpovědnosti za neoprávněný zásah na právního nástupce právnické osoby. I v této otázce jsem se setkala se dvěma protichůdnými názory.¹⁶⁶ Domnívám se, že pokud práva a povinnosti zanikající právnické osoby, zejména v důsledku přeměn společností, bez dalšího přecházejí na jejího nástupce, popř. do něj „vplývají“, je správné, aby na něj přešla i odpovědnost za zásah do dobré pověsti či osobnostních práv, neboť osoba, která zásah způsobila, svým způsobem fakticky dále existuje.

¹⁶⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. července 2009, sp. zn. 1 Co 315/2008, a na něj navazující zrušující rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. prosince 2011, sp. zn. 30Cdo 528/2010.

V práci popisují tyto prostředky obrany, které poskytuje ustanovení § 19b odst. 2 obč. zák., tedy žalobu na zdržení se neoprávněného zásahu, žalobu na odstranění závadného stavu a především nejvíce využívanou žalobu satisfakční, tedy žalobu na morální či peněžité zadostiučinění. Rozebrány jsou zejména podmínky použití jednotlivých prostředků. Největší pozornost je věnována žalobě satisfakční, a to zejména s ohledem na otázku, za jakých okolností je možné přisoudit peněžité zadostiučinění. Tato otázka pramení z rozdílné úpravy podmínek pro přiznání zadostiučinění v penězích pro právnické a fyzické osoby, neboť § 19b odst. 2 obč. zák. nestanoví žádné specifické podmínky pro jeho přiznání. Otázkou řešenou teorií bylo, zda tímto rozdílným zněním chtěl zákonodárce zlepšit postavení právnických osob, či zda šlo pouze o zvolení jiné dikce, přičemž tato se má vykládat analogicky podle ochrany osobnosti a podle základních zásad, na kterých je vybudován občanský zákoník. Právě druhému výkladu byla nakonec dána přednost, a to dvěma zásadními rozsudky Nejvyššího soudu ČR.¹⁶⁷ Tento výklad je dle mého názoru správný, neboť i prostředky, které jsou soudem přiznány ve sporech o ochranu dobré pověsti, musí odpovídat intenzitě a formě neoprávněného zásahu, a mnohdy omluva či odvolání tvrzené difamující skutečnosti dozajista postačí k napravení reputace dané právnické osoby, a tím i ke kompenzaci způsobené újmy. Zajímavé je i srovnání s úpravou nekalé soutěže, která poskytuje stejné prostředky obrany a možnost peněžitého zadostiučinění je v jejím rámci vykládána jako institut výjimečný, který přichází v úvahu teprve tehdy, pokud není postačující satisfakce morální.

Krátká kapitola je věnována i komparaci úpravy ochrany dobré pověsti právnické osoby s obdobnou úpravou občanského práva německého a rakouského. Oba tyto právní řády spojuje to, že dobrou pověst právnické osoby chrání v rámci její osobnosti prostřednictvím deliktního práva. Možnost ochrany dobré pověsti je poskytována stejnými ustanoveními, jakými jsou chráněna obdobná práva fyzických osob, a celá problematika je výrazně ovlivněna soudním rozhodováním. Navzdory odlišnostem se dá uzavřít, že prostředky, které k ochraně dobré pověsti právnické osoby poskytují tyto dva právní řády, jsou obdobné jako prostředky poskytované právním řádem českým.

¹⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. dubna 2002, sp. zn. 28 Cdo 1640/2001, a rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. listopadu 2004, sp. zn. 30 Cdo 842/2004.

Pro ucelení problematiky jsem v poslední kapitole této práce stručně uvedla, jaké jiné prostředky než občanskoprávní je možné uplatnit a za jakých podmínek. V této kapitole jsem se věnovala především vztahu těchto prostředků k občanskoprávní úpravě, jejich odlišnosti od ochrany dobré pověsti upravené v občanském zákoníku a možností jejich současného použití.

Seznam zkratek

ABGB	Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, JGS Nr. 946/1811
Sb. z. a n.	Sbírka zákonů a nařízení
obč. zák.	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
trestní řád	Zákon č. 141/1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
ČOI	Česká obchodní inspekce
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
osř	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
obch. zák.	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
tiskový zákon	Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů
mediální zákon	Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů
tr. zák.	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch z roku 1896, ve znění pozdějších předpisů
MedG	Mediengesetz, BGBl. Nr. 314/1981
UWG	Unlauterer-Wettbewerbs-Gesetz, BGBl.Nr. 448/1984
NOZ	Nový občanský zákoník

Seznam literatury

Monografie:

URFUS, Valentin, SKŘEJPEK, Michal, KINCL, Jaromír. *Římské právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995

TOMAN, Petr, DEVÁTÝ, Stanislav. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2001

KNAP, Karel, ŠVESTKA, Jiří, JEHLIČKA, Oldřich, et al. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2004

KNAPPOVÁ, Marta, ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, et al. *Občanské právo hmotné 1*. 4. vydání. Praha: ASPI, 2005

FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář*. I. Díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009

ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009

HENDRYCH, Dušan, et al. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009

KROUPA, Jiří, MOLEK, Pavel, ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, et al. *Mediální právo*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita. 2009

DOLEŽÍLEK, Jiří. *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2008

ROZEHNAL, Aleš. *Mediální zákony: komentář*. 1. vydání. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2007

ELIÁŠ, Karel, BEJČEK, Josef, et al. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 1996

Odborné články:

PELIKÁNOVÁ, Irena. Nový občanský zákoník: Odpovědnost za škodu - trendy a otázky, malý náhled do osnovy nového občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 3, s. 15

KINCL, Michael. Ochrana dobré pověsti právnické osoby. *Daňová a hospodářská kartotéka*. 2003. č. 7. s. 64

CHALUPA, Luboš. K prokazování zlé pověsti právnické osoby. *Právní rádce*. 2010, č. 10. Dostupné z: <http://pravniciradce.ihned.cz/c1-47244310-k-prokazovani-zle-povesti-pravnicke-osoby>

HAJN, Petr. Ochrana právnické osoby podle § 19b občanského zákoníku. *Právo a podnikání*. 1994. č. 10. s. 3

CIK, Stanislav. K věcné příslušnosti v žalobě na ochranu dobré pověsti právnické osoby. *Právní rádce*. 2010, č. 7. Dostupné z: <http://pravniciradce.ihned.cz/c1-45023550-k-vecne-prislusnosti-v-zalobe-na-ochranu-dobre-povesti-pravnicke-osoby>

TERYNGEL, Jiří. K možnostem ochrany dobrého jména právnické osoby. *Právo a podnikání*. 1994. č. 7. s. 10.

Zahraniční monografie, články:

GRIMM, Dieter, SCHWERDTNER, Peter. *Schutz der Persönlichkeit*. Karlsruhe: Verl. Versicherungswirtschaft, 1997

BAUMBERGER, Georg, ROTH, Herbert. *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: ErbbauVO, WEG*. München: Beck, 2003

MEDICUS, Dieter. *Schuldrecht: ein Studienbuch*. 8., neubearb. Aufl. München: Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1997

WITZLEB, Normann. *Geldansprüche bei Persönlichkeitsverletzungen durch Medien*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2002

BYDLINSKI, Peter. *Bürgerliches Recht I.: Allgemeiner Teil.* 3. Aufl. Wien: Springer, 2005

AICHER, Josef, RUMMEL, Peter. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch mit IPR-Gesetz, Ehegesetz, Mietrechtsgesetz, Wohnungsgemeinnützigkeitsgesetz, Wohnungseigentumsgesetz, Landpachtgesetz, Konsumentenschutzgesetz in zwei Bänden.* 2. beubearb. und erw. Aufl. Wien: Manz, 1992

RUMMEL, Peter. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch mit EheG, KSchG, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG, IPRG, EVÜ in zwei Bänden. Bd. 2, §§ 1175 bis 1502 ABGB: Nebengesetze. Teil 5, MRG, WGG, WEG 2002, BTVG, HeizKG.* 3., neubearbeitete und erw. Aufl. Wien: Manz, 2003

Handler, Mirko. *Haben juristische Personen Persönlichkeitsrechte?* In: UNSPECIFIED Austrian Ludwig Wittgenstein Society. 2002. s. 79-81

Disertační práce:

ELISCHER, David. *Protiprávnost a škoda jako předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu.* Praha, 2009. Disertační práce. Univerzita Karlova. Právnická fakulta

Judikatura:

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku ze dne 17. prosince 2004

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci White proti Švédsku ze dne 19. prosince 2006

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Dalban proti Rumunsku ze dne 28. září 1999

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. února 2000, sp. zn. I. ÚS 156/99

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 9. února 1998, sp. zn. IV. ÚS 154/97

Nález Ústavního soudu ze dne 15. března 2005, sp. zn. I. ÚS 367/03

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4. dubna 2005, sp. zn. IV. ÚS 146/04

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1. prosince 2005, sp. zn. II. ÚS 94/05

Nález Ústavního soudu ze dne 15. listopadu 2006, sp. zn. I. ÚS 310/05

Nález Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2005, sp. zn. I. ÚS 543/2003

Nález Ústavního soudu ze dne 10. prosince 1997, sp. zn. II. ÚS 357/96

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 18. února 2004, sp. zn. III. ÚS 28/03

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. září 2002, sp. zn. 28 Cdo 1375/2002

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. listopadu 2000, sp. zn. 29 Cdo 630/99

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. března 2008, sp. zn. 30 Cdo 1385/2006

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. září 2011, sp. zn. 30 Cdo 149/2010

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. února 2006, sp. zn. 32 Odo 1159/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. července 2009, sp. zn. 30 Cdo 2448/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. října 2005, sp. zn. 30 Cdo 57/2005

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. listopadu 2010, sp. zn. 30 Cdo 5161/2008

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. října 2011, sp. zn. 30 Cdo 5111/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. listopadu 2004, sp. zn. 30 Cdo 990/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. května 2002, sp. zn. 28 Cdo 795/2002

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. prosince 2010, sp. zn. 31 Cdo 1385/2008

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1014/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. října 2009, sp. zn. 30 Cdo 3638/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. května 2002, sp. zn. 28 Cdo 416/2002

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. července 2000, sp. zn. 30 Cdo 1526/2000

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. června 2006, sp. zn. 30 Cdo 2712/2005

Rozsudek nejvyššího soudu ČR ze dne 11. prosince 2003, sp. zn. 30 Cdo 73/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. února 2001, sp. zn. 30 Cdo 214/2000

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. prosince 2011, sp. zn. 30Cdo 528/2010

Rozsudek nejvyššího soudu ČR ze dne 9. dubna 2002, sp. zn. 28 Cdo 1640/2001

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2001, sp. zn. 30 Cdo 2971/2000

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2006, sp. zn. 30 Cdo 2919/2006

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 5. 2006, sp. zn. 32 Odo 511/2006

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. listopadu 2004, sp. zn. 30 Cdo 842/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. února 2003, sp. zn. 28 Cdo 1969/2002

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. prosince 2006, sp. zn. 30 Cdo 1118/2006

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. prosince 2009, sp. zn. 30 Cdo 2740/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. ledna 2002, sp. zn. 28 Cdo 95/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. listopadu 2007, sp. zn. 30 Cdo 1174/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. června 2003, sp. zn. 28 Cdo 1523/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. dubna 2011, sp. zn. 30 Cdo 2554/2009

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. července 2002, sp. zn. 28 Cdo 822/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. 20 Cdo 3272/2006

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 2. září 2009, sp. zn. 6 As 13/2009

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 9. listopadu 2006, sp. zn. 7 As 81/2005

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 5. května 2010, sp. zn. 7 As 23/2010

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. května 2008, sp. zn. 4 As 69/2007-65

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. ledna 2006, sp. zn. 1 Co 176/2005

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. října 1999, sp. zn. 1 Co 98/99

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. října 1994, sp. zn. 1 Co 248/94

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23. dubna 2001, sp. zn. 3 Cmo 46/2000

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. ledna 2010, sp. zn. (Rc) Ncp 2831/2009

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. července 1995, sp. zn. 1 Co 174/95

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. července 2009, sp. zn. 1 Co 315/2008

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. června 1993, sp. zn. 34 C 166/93

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. března 2000, sp. zn. C 118/99

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. července 1997, sp. zn. 23 C 102/96

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. dubna 1997, sp. zn. 23 C 3/97

Zahraniční judikatura:

Rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 11. března 2008, sp. zn. VI ZR 7/07

Rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 8. února 1994, sp. zn. VI ZR 286/93

Rozsudek Nejvyššího soudního dvora ze dne 18. prosince 1991, sp. zn. 1 Ob 41/91

Rozsudek Nejvyššího soudního dvora ze dne 10. října 1995, sp. zn. 4 Ob 49/95

Rozsudek Nejvyššího soudního dvora ze dne 24. listopadu 1992, sp. zn. 4 Ob 104/92

Internetové zdroje:

Aktuality - Občanský zákoník. *Justice.cz: Nový občanský zákoník*. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/aktuality/31-prezident-republiky-podepsal-novy-obcansky-zakonik.html>

Věcný záměr občanského zákoníku (s úpravami po projednání v odborných komisích LRV a v Legislativní radě vlády). Dostupné z http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/2011/vecny_zamer_OZ_2000.pdf. 2000

Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku. Dostupné z http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/2011/Vladni_navrh_obcanskeho_zakoniku_2011_DZ. 2011

Abstract

The topic of this thesis is „Protection of goodwill of a legal entity“. It is an issue which deserves an attention, but seldom can man find any legal literature or essays on this topic, especially in comparison with the sphere of protection of personal rights. As the modern age moves ahead, there are more legal entities and also it is much easier to affect the right to goodwill of a legal entity and the encroachments are becoming more frequent. Due to the tense wording of the Sentence 19b of the Act No. 40/1964 Coll., Civil Code, as amended, it is necessary to follow the practice of the courts to describe this topic. So it is in this thesis, which is primarily based on the judgements of the courts, especially from the decisions of the Supreme Court of the Czech Republic. The other sources, I used in this thesis, are the commentaries and other legal literature.

The aim of this thesis is to describe what exactly is goodwill, how a person can interfere into the right to goodwill, in which circumstances the person will not be liable for the unjustified encroachment, and if it is found, that the person is liable for the unjustified encroachment, how can the legal entity defend its rights before the court.

The thesis is divided into eight chapters, from which the first and the last ones are introduction and conclusion.

The second chapter is about historical development of the given topic in Czech area.

The third chapter briefly describes the individual rights of a person (natural person) and their protection.

The fourth chapter is divided into two parts. One part is dedicated to the brief characterization of legal entities, and the other part is dedicated to the protection of a name of a legal entity.

The fifth chapter makes the heart of the matter. It describes the protection of goodwill of a legal entity granted by civil law and it is divided into four subchapters. The first subchapter analyzes a Czech legal regulation of the protection of goodwill in current civil code and in the new civil code. The second subchapter deals with the definition of goodwill and its duration. The third subchapter defines encroachment and the circumstances in which the encroachment will not be consider as unjustified. The last

subchapter is about the protection of goodwill before court, especially about the way man can reach the court.

The sixth chapter briefly compare the Czech legal regulation of the protection of goodwill with German and Austrian legal regulation.

The seventh chapter is about the legal regulation of the protection of goodwill in the regulation different from the civil code.

Resumé

Tématem této práce je „Ochrana dobré pověsti právnické osoby“. Jedná se o problematiku, která si zaslouhuje pozornost, ačkoliv lze jen zřídka nalézt literaturu, která by se tímto tématem zabývala. S postupem doby přibývá právnických osob a zároveň je snazší zasáhnout do jejich dobré pověsti, čímž i přibývá počet neoprávněných zásahů. Vzhledem k tomu, že § 19b obč. zák. je v otázce problematiky ochrany dobré pověsti právnické osoby stručný až strohý, je nezbytné dopomoci si soudním výkladem této problematiky. Proto v této práci vycházím především ze soudní judikatury, zejména pak z judikatury Nejvyššího soudu ČR.

Účelem této práce je popsat, co přesně je dobrá pověst, jak do ní lze zasáhnout, za jakých okolností nebude zásah považován za neoprávněný a pro případ, že zásah bude považován za neoprávněný, uvést možnosti obrany proti tomuto zásahu, zejména prostředky obrany soudní.

Tato práce se člení na osm kapitol, z nichž první a poslední kapitolu tvoří úvod a závěr.

Druhá kapitola je o historickém vývoji daného tématu na českém území.

Třetí kapitola ve stručnosti popisuje osobnostní práva osob (fyzických osob) a jejich ochranu.

Čtvrtá kapitola je rozdělena do dvou částí. První z nich se zabývá obecnou charakteristikou právnických osob, zatímco druhá část je věnována problematice ochrany názvu právnické osoby.

Pátá kapitola tvoří jádro celé problematiky. Zabývá se problematikou ochrany dobré pověsti právnické osoby v občanském právu a je rozdělena do čtyř podkapitol. První podkapitola analyzuje českou právní úpravu jak v současné podobě, tak podle nového občanského zákoníku. Druhá podkapitola se zabývá definicí dobré pověsti a jejím trváním. Třetí podkapitola definuje zásah a okolnosti, za nichž nebude považován za neoprávněný. Poslední podkapitola se věnuje problematice ochrany dobré pověsti, pokud již k zásahu došlo, a to ochraně soudní.

Šestá kapitola stručně porovnává českou právní úpravu ochrany dobré pověsti s úpravou německou a rakouskou.

Sedmá kapitola je o právní úpravě ochrany dobré pověsti v jiných právních předpisech, odlišných od občanského zákoníku.

Klíčová slova: dobrá pověst, právnická osoba, neoprávněný zásah

Keywords: goodwill, legal entity, unjustified encroachment